

Pristupi poučavanju japanskog jezika

Teković, Tamara

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:783812>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-30**



Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)



Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet

TAMARA TEKVIĆ

PRISTUPI POUČAVANJU JAPANSKOG JEZIKA

Završni rad

Pula, rujan 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet

TAMARA TEKVIĆ

PRISTUPI POUČAVANJU JAPANSKOG JEZIKA

Završni rad

JMBAG: 0303063746, redoviti student

Studijski smjer: Jednopedmetni preddiplomski sveučilišni studij Japanski jezik i kultura

Predmet: Japanski jezik 6

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Japanologija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Irena Srdanović

Komentorica: izv. prof. dr. sc. Marina Diković

Pula, rujan 2021.



IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Tamara Teković, kandidatkinja za prvostupnicu Japanskog jezika i kulture ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica
Tamara Teković

U Puli, 24. rujna 2021. godine



IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Tamara Teković dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Pristupi poučavanju japanskog jezika koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 24. rujna 2021.

Potpis
Tamara Teković

Sadržaj

Uvod	1
1. Specifičnosti japanskog jezika	3
2. Nastava japanskog jezika: pristupi i metode	5
2.1 Formalistički pristup	7
2.1.1 Gramatičko-prijevodna metoda portugalskih isusovaca	8
2.2 Direktna metoda kao pristup	9
2.2.1 Psihološka metoda François Gouina i Izravna metoda Yamaguchi Kiichira	11
2.2.2 Prirodna metoda Maximiliana Berlitz	13
2.3 Strukturalni pristup	14
2.3.1 Usmena metoda Harolda E. Palmera i Naganuma metoda	15
2.3.2 Audiolingvalna metoda, <i>nisei</i> vojnici i Inamoto Noboru	16
2.3.3. Petar Guberina i Verbotonalni sistem	20
2.4 Komunikacijski pristup	22
2.5 Humanističko-afektivni pristup	23
2.5.1 Metoda potpunog tjelesnog odgovora	24
2.5.2 Sugestopedijska metoda	25
2.5.3 Metoda učenja u zajedništvu	26
2.5.4 Metoda tihog pristupa	27
2.5.5 Prirodni pristup	28
2.6 Pristup Obrnuta učionica	29
3. Japanski jezik u Hrvatskoj	30
4. JLPT, ZEROJ, <i>JF Standard</i> i hrvatska kurikularna reforma	34
4.1 <i>Japanese Language Proficiency Test</i> (JLPT)	35
4.2 <i>Zajednički europski referentni okvir za jezike</i> (ZEROJ)	36
4.3 <i>JF Standard</i>	38
4.4 Hrvatska kurikularna reforma	39
5. Japanski jezik kao mogući izborni predmet u hrvatskim školama	42
5.1 Radionica japanskog jezika za roditelje	42

5.2 Nastavna jedinica japanskog jezika.....	44
5.3 Materijali za pripremu nastavne jedinice.....	58
5.3.1 Vizualni materijali	58
5.3.2 Audiovizualni materijali.....	58
5.3.3 Tekstovni materijal	60
5.3.4 Ploča, pisalo i bilježnica	60
5.3.5 Digitalni materijali za formativno vrednovanje znanja	61
5.3.6 Udžbenici i besplatni digitalni sadržaji.....	62
6. Zaključak	64
7. Literatura	65
Sažetak.....	76
Summary	77

Uvod

Japanski jezik, iako nije označen kao jedan od šest službenih jezika Ujedinjenih naroda (arapski, kineski, engleski, francuski, ruski, španjolski) (Henshall i Kawai 2004: 16) zauzima deseto mjesto na listi jezika koji se najviše govore u svijetu, a prethode mu mandarinski kineski, hindu, španjolski, engleski, bengali, arapski, ruski, portugalski te indonezijski (Marino 2008: 7).

Početak osamdesetih godina 20. stoljeća japanski jezik postao je vrlo zanimljiv na Zapadu zahvaljujući između ostalog prodoru japanskih animiranih filmova (*anime*) i japanskih stripova (*manga*) poznatijih pod zajedničkim nazivom u to vrijeme kao *Japanimation* (Sapanjoš 2010: 6). Japanski jezik se tada počeo sve više poučavati u Europi u školama stranih jezika te na sveučilištima. Upravo u to vrijeme se japanski po prvi puta počeo poučavati i u Hrvatskoj.

Ovim se radom želi odgovoriti na nekoliko pitanja: Koji su to pristupi odnosno metode u sklopu istih bili i ostali prisutni u poučavanju japanskog jezika? Koja je povijest poučavanja japanskog jezika u Hrvatskoj? Te kako bi smjernice ZEROJ-a i *JF Standarda* mogle utjecati na mogući kurikulum japanskog jezika u sklopu hrvatske kurikularne reforme?

U svrhu smislenog i preciznog prikaza, citati iz literature, imena autora te nazivi institucija na japanskom jeziku bit će zapisani u izvornom obliku, dok će naslovi djela te ostale neophodne riječi na japanskom jeziku biti zapisane romanizacijom Hepburn.

Strukturalno, rad je podijeljen na sedam cjelina, odnosno poglavlja. Nakon uvodnog poglavlja, u drugom se poglavlju objašnjavaju specifičnosti japanskog jezika. U trećem poglavlju se obrađuju pristupi poučavanju japanskog jezika te njihove relevantne metode. U sljedećem poglavlju je ukratko kronološki predstavljena povijest učenja japanskog jezika u Hrvatskoj. Slijedi peto poglavlje u kojem su predstavljene smjernice *Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike* i Japanske zaklade za učenje japanskog jezika, kao i bitne odlike hrvatske kurikularne reforme koje bi mogle utjecati na izradu budućeg predmetnog kurikuluma Japanskog jezika. U pretposljednem poglavlju dani su primjeri radionice japanskog jezika za roditelje, pismene pripreme jedne nastavne jedinice japanskog jezika te materijali koji

su poslužili za pripremu istih. Posljednje poglavlje čini zaključak rada, nakon čega slijedi popis literature, te sažetci na hrvatskom i engleskom jeziku.

1. Specifičnosti japanskog jezika

Japanski jezik je jedinstven jezik budući da je njegovo podrijetlo još uvijek nerazriješeno. Jedni ga svstavaju sa srodnim mu okinavskim odnosno ryukyu jezicima s otočja Ryukyu u japansko-ryukyusku porodicu jezika koji su genetski srodni korejskome jeziku (Brozović i dr. 2020a). Drugi ga svrstavaju, kao i korejski jezik, u izolate, odnosno genetski izolirane jezike za koje nije utvrđena srodnost s nekim drugim jezikom budući da je još uvijek sporno jesu li uistinu japanski i korejski jezik međusobno genetski povezani ili s bilo kojim drugim jezicima (Bugarski ²2003: 41; Ladan i dr. 2005: 342). I na posljetku, po svojim tipološkim obilježjima japanski svrstavaju u osporavane od mnogih lingvista altajske jezike, u koje spadaju turkijski, mongolski i tungusko-mandžurski jezici (Brozović i dr. 2020a; Bugarski ²2003: 55). Međutim, zbog nekih svojih gramatičkih osobina, za sada još uvijek nije utvrđena neka značajnija međusobna leksička podudarnost s ovim posljednjima (Yamasaki-Vukelić 2006: 289).

Suvremeni japanski jezik obuhvaća mnogobrojna narječja, a tokijsko narječje postalo je službenim i književnim jezikom postupno u posljednjih nekoliko stoljeća (Ladan i dr. 2005: 342), prvenstveno u području govornog jezika u drugoj polovici 19. stoljeća te početkom 20. stoljeća zahvaljujući doprinosu nacionalnog pokreta za jedinstvo govornog i pisanog jezika kojeg su činili poznati pisci toga doba. Zahvaljujući tome napisana je 1904. godine prva državna "čitanka" za osnovnu školu te prihvaćen "govorni stil" japanskoga jezika (Yamasaki-Vukelić 2006: 289) .

Danas se standardni japanski jezik (*kyotsugo*), zvan i "NHK japanski", temelji na jeziku koji se koristi na glavnoj nacionalnoj televizijskoj kući *Nippon Hōsō Kyōkai* (NHK), odnosno na *Japan Broadcasting Corporation* (službeni engleski naziv), koja koristi upravo tokijsko narječje (Henshall i Kawai 2004: 22-23).

Neki aspekti izgovora japanskog jezika slični su hrvatskome jeziku. Pet japanskih samoglasnika (a, e, o, i, u) približno odgovaraju njihovoj hrvatskoj transkripciji dok su suglasnici jednaki onima hrvatskog jezika, s izuzećem slova l, v i x¹, koji u japanskom ne postoje. Naglasak se u japanskom jeziku izražava visinom glasa, a ne

¹ Hrvatsko latinično pismo ima 30 slova, ali se u pisanju stranih imena i stranih riječi upotrebljavaju i slova iz drugih latiničnih pisama (Q q, W w, X x, Y y).

jačinom i dužinom, te je vrlo bitan za razlikovanje mnogobrojnih homonima (Yamasaki-Vukelić 2006: 290-293; Marino i Enomoto 2011: 5). I japanski kao i hrvatski jezik spada u jezike naglasne prozodije jer im je osnovna prozodijska jedinica riječ, a ne slog (Brozović i dr. 2020a; Brozović i dr. 2020b).

Posebnost japanskog jezika je da u njemu postoje tri pisane forme koje se u tekstu isprepliću: kineski ideogrami *kanji*, koji čine 30-40% pisanog japanskog teksta (Yamasaki-Vukelić 2006: 290), te dva slogovna pisma *hiragana* i *katakana*. *Kanji*, samostalno ili u kombinaciji s drugim *kanjijem*, označava određeni pojam koji ima više čitanja, onaj izvorno kineski (*onyomi*) te japanski izgovor (*kunyomi*). U 9. stoljeću su Japanci izumili dva slogovna pisma *kana* pojednostavivši oblike kineskih znakova kako bi u pisani tekst prenijeli glasove japanskih riječi. *Hiragana* služi za pisanje gramatičkih nastavaka u riječima, čestica, postpozicija i nekih pridjeva te za čitanje izgovora *kanjija*. S druge strane, *katakana* služi za pisanje stranih riječi (tuđica i novijih posuđenica), pojmova koje se želi naglasiti, onomatopeja te znanstvenih naziva biljaka i životinja (Brozović i dr. 2020a; Yamasaki-Vukelić 2006: 289; Mastrangelo, Ozawa i Saito 2010: XX). Osim toga, postoji još četvrto pismo, ono latinično ili tzv. *rōmaji*, koje se koristi za transliteraciju japanskog jezika, ali i istovremeno u tekstu s ova ostala tri pisma, ovisno o funkciji koju mora obaviti (Marino 2008: 13).

Gramatička struktura japanskog jezika je vrlo različita od strukture hrvatskog jezika i ostalih indoeuropskih jezika. Po tipološkim karakteristikama japanski jezik je flektivni jezik jer se glagoli i pridjevi konjugiraju u vremenu i načinu. Također ima i aglutinativnu strukturu jer iza korijena riječi slijede sufixi koji izražavaju uvijek samo jednu gramatičku funkciju dok su ostali gramatički odnosi u rečenici većinom izraženi česticama tzv. postpozicijama odnosno poslijelozima (Brozović i dr. 2020c; Marino 2008: 8; Marino i Enomoto 2011:5; Mastrangelo, Ozawa i Saito 2010: XV-XVI).

Japanski jezik ima specifičnu morfologiju. Glagoli razlikuju mnoga gramatička vremena i načine, ali su bezlični jer ne izražavaju kategorije lica i roda. Ni imenice nemaju kategorije roda i broja, a čestice (eng. *particles*) koje ih slijede u službi su padeža pa tako npr. *wa* ili *ga* označava nominativ, *no* genitiv, *ni* dativ, *wo* akuzativ, i tako dalje. Kao i kod kineskog i korejskog jezika, uz brojive imenice je obvezatna

uporaba numeričkih imenskih klasifikatora, odnosno riječi koje izražavaju kojoj klasi predmeta pripadaju predmeti koji se broje. Ne postoje odnosne zamjenice pa time niti odnosne rečenice već svi elementi koji modificiraju prethode elementu koji je modificiran, i to se naziva „granjanje u lijevo“ (eng. *branch language*) (Brozović i dr. 2020a; Mastrangelo, Ozawa i Saito 2010: XV-XVI).

Sintaktička konstrukcija je u japanskom jeziku preokrenuta, ako se posmatra hrvatski jezik i većina indoeuropskih jezika gdje je temeljni poredak sintaktičkih elemenata SPO odnosno S(ubjekt) P(redikat) O(bjekt). Naime, u japanskom jeziku je temeljni poredak sintaktičkih elemenata SOP odnosno S(ubjekt) O(bjekt) P(redikat) te se uz to ističe važnost teme rečenice, označene česticom *wa*, koja može biti različita od subjekta (Marino 2008: 8; Marino i Enamoto 2011: 5; Brozović i dr. 2020a).

Japanski jezik je raznolik jezik uvjetovan društvom, društvenim odnosima i tradicijom te izuzetno povezan i ovisan o situaciji u kojoj se izražava. Stoga je u njemu razgranata uporaba honorifika, odnosno gramatičkih morfema čija uporaba ovisi o međusobnom poštovanju ili uvažavanju, društvenom statusu, spolu i dobi govornika i sugovornika te osobe ili stvari o kojoj se govori. Sustav formalnog i neformalnog govornog stila također predviđa promjene kod glagola, imenica, pridjeva, priloga, prefiksa i sufiksa. Uz to, japanski jezik je jezik čiji se rječnik poprilično brzo razvija stjecanjem novih pojmova i izraza, ne samo japanskih već i stranog podrijetla, posebno engleskog jezika (Brozović i dr. 2020a; Mastrangelo, Ozawa i Saito 2010 : XVI).

2. Nastava japanskog jezika: pristupi i metode

Zbog navedenih specifičnosti japanskog jezika on je bio i ostao jezik koji nije lako usvojiti. Pitanja usvajanja i poučavanja samog jezika pojavila su se u 16. stoljeću kada se bilježi prvi dolazak Europljana u Japan. Bili su to Portugalci koji su se 1542. godine iskrcali na otok Tanageshima južno od Kyushua kamo je njihovu *džunku* (kineski jedrenjak) odbacio tajfun (Pasarić 2010: 120). Dvije godine kasnije trgovačkim brodovima došli su i prvi portugalski kršćanski misionari. Isusovac Franjo Ksaverski (kasnije sveti) je 1549. godine doputovao u Japan i tamo osnovao Katoličku misiju te je nešto više od dvije godine propovijedao i radio na

evangelizaciji, a najveći mu je problem bio jezična barijera (Pasarić 2010: 142; Zwartjes 2011: 93). Upravo zbog tog je razloga i započela izrada prvih rječnika i prvih gramatika od strane isusovaca kako bi učenjem velikog broja riječi i svladavajući osnove gramatike, na način da su prevodili s japanskog na portugalski i obrnuto, bili kadri uspostaviti komunikaciju s domicilnim stanovništvom.

Od ovog klasičnog, tradicionalnog pristupa učenju i poučavanju japanskog jezika do danas prošlo je nekoliko stoljeća kroz koja su se pristupi, nekada zvani i metode, mijenjali pod utjecajem Zapada, znanosti o jeziku i kulturi, psiholoških znanosti te obrazovnih znanosti (Balboni 2008: 27). Stoga, prije povijesnog prikaza pristupa u poučavanju japanskog jezika treba se definirati što je to pristup a što metoda. Naime, u povijesti glotodidaktike² neki su pristupi tradicionalno definirani „metodama“ (Balboni 1999: 5) te se stoga u raznim stručno-znanstvenim radovima može pronaći šarolika terminologija istih.

Pristup „se odnosi na teorije o prirodi jezika i učenje jezika koje u isto vrijeme služe kao izvor vježbi i principa u toku same nastave.“ (Knežević 2015: 431) Pristup „utvrđuje ciljeve jezičnog obrazovanja; ukazuje na glotodidaktičke ciljeve nastave jezika; određuje znanstvene koordinate za predlaganje 'metoda' u svrhu postizanja ciljeva i predodređenih zadataka“³ (Balboni 2008: 27). Dok se pristup odnosi na teorije učenja jezika, metoda se kao skup metodološko-didaktičkih principa odnosi na način poučavanja jezika (Balboni 2008: 27; Patel i Jain 2008: 89). Dakle, pristup „generira jednu ili više metoda pomoću kojih se njezina opća načela primjenjuju na nastavu“ (Balboni 1999: 5).

Pristupi i metode koje su se koristile i još se danas koriste u poučavanju japanskog jezika su Gramatičko-prijevodna metoda, Direktna metoda, Psihološka metoda, Berlitz metoda, Audiolingvalna metoda, Naganuma metoda, Verbotonalna metoda, Metoda potpunog tjelesnog odgovora, Metoda učenja u zajedništvu, Metoda tihog

² Ninočka Truck-Biljan (2013/2014: 40) navodi da se u znanstvenoj i stručnoj literaturi na engleskom jeziku za glotodidaktiku upotrebljava naziv *Theory of Foreign Language Teaching* te citira definiciju Mirjane Prebeg Vilke: "glotodidaktika jest 'jedna od disciplina primijenjene lingvistike, a definiramo je kao integriranu znanost koja se sastoji od elemenata lingvistike, psiholingvistike, sociolingvistike i pedagogije i služi kao osnova na kojoj se temelji sustavni rad u usvajanju stranoga jezika u obrazovnom sistemu.'"

³ „individua le finalità dell'educazione linguistica; indica gli obiettivi glottodidattici; definisce le coordinate scientifiche per proporre dei «metodi» per raggiungere le finalità e gli obiettivi.”

pristupa, Sugestopedija, Prirodni pristup, Komunikacijski pristup i Obrnuta učionica (Yasuo 2019: 3; Murai, Pinnau-Sato i Sato 1994: 16; Chakul 2020: 22).

Na temelju klasifikacije i podjele pristupa i metoda koje nalazimo kod Paola E. Balbonija (2008: 233-244) i Marie Cecilie Luise (2020) svi navedeni pristupi i metode korišteni u poučavanju japanskog jezika mogu se sabrati na sljedeći način:

- formalistički pristup
- direktna metoda
- strukturalni pristup
- komunikacijski pristup
- humanističko-afektivni pristup
- obrnuta učionica.

2.1 Formalistički pristup

Formalistički pristup je najstariji i najtradicionalniji pristup poučavanju drugog i stranog jezika, a temelji se na školskom i postupnom učenju gradiva (Favaro 2004: 121). Među nekoliko metoda koje pripadaju ovom pristupu nalazi se i gramatičko-prijevodna metoda kao najstarija metoda poučavanja stranog jezika, izvedena iz klasične, odnosno tradicionalne metode poučavanja grčkog i latinskog jezika, te vodeća metoda poučavanja stranog jezika od sredine 19. stoljeća do sredine 20. stoljeća. Ova metoda ima dva cilja: poboljšati sposobnost čitanja učenika (kako bi mogli čitati literaturu na jeziku koji uče) i ojačati intelektualni razvoj učenika⁴.

Kod gramatičko-prijevodne metode nastava se održava na materinjem jeziku i odvija se na pisanim tekstovima koji se čitaju i prevode, nakon čega slijedi njihova leksička i

⁴ *Nihongo kyōiku nōryoku kentei shiken ni mo deru /bunpō yakudokuhō/ to wa?*. 2020/05. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-grammar-translation-method/> (18.9.2020.): „1つは、学習する言語で文学を読めるレベルまで生徒の読解力を伸ばすことです。もう1つは、学生の知的発達を高めることです。/ *Hitotsu wa, gakushū suru gengo de bungaku o yomeru reberu made seito no dokkairyoku o nobasu kotodesu. Mō hitotsu wa, gakusei no chiteki hattatsu o takameru kotodesu.*“

gramatička analiza te sistematizacija gramatičkog gradiva koje se uči napamet i vježba uz pomoć sadržajno nepovezanih rečenica (Sklijarov 1993: 15-16). Odnosno, učenici prvo opisno i mehanički pamte gramatička pravila te nakon što gramatiku uvježbaju s mnogo ponavljanja putem takozvanih *drill* zadataka, prevode rečenice na svoj materinji jezik⁵. Ova tradicionalna metoda zasniva se na detaljnoj analizi pisanog jezika, a najvažniju ulogu zauzimaju pismena vježba, razumijevanje teksta i pisanje sastava gdje se prednost daje točnosti i sposobnosti konstruiranja ispravnih rečenica. Fokus metode je usmjeren na čitanje i pisanje, a učenikovo učenje uglavnom podrazumijeva deduktivno savladavanje gramatičkih pravila i objašnjenja koji naglašavaju formu te pamćenja vokabulara tekstova koji je dat u formi popisa izoliranih riječi van konteksta (Knežević 2015: 432; Lončarević i Subotić 2010: 69).

Aktivnosti kroz koje se razvija ova metoda su „objašnjenje gramatičkog pravila korištenjem primjera rečenica; rječnik predstavljen na dvojezičnim popisima; neka čitanja koja 'ističu' pravilo i omogućuju uporabu rječnika; vježbe usmjerene na jačanje uporabe gramatičkog pravila i rječnika“⁶ i koje podrazumijevaju prvenstveno prevođenje na oba jezika i u oba smjera (Favaro 2004: 121; Griffiths i Parr 2001: 247). I dok je malo pažnje posvećeno komunikativnim aspektima izgovora i jezika, jer nema prakse slušanja ili govora, putem ove metode stiče se sposobnost čitanja na stranom jeziku te prevođenja cijelih rečenica. „Pozornost se obraća više na oblik rečenice koja se prevodi, a manje na njen sadržaj.“⁷.

2.1.1 Gramatičko-prijevodna metoda portugalskih isusovaca

Gramatičko-prijevodnom metodom služili su se i isusovci u 16. stoljeću prilikom usvajanja japanskog jezika jer se na taj način tada poučavao i latinski jezik budući da

⁵ *Nihongo kyōiku nōryoku kentei shiken ni mo deru /bunpō yakudokuhō/ to wa?*. 2020/05. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-grammar-translation-method/> (18.9.2020.)

⁶ „spiegazione di una regola grammaticale attraverso l'utilizzo di frasi esemplificative; vocabolario presentato in liste bilingui; alcune letture che 'enfaticizzano' la regola e prevedono l'uso del vocabolario; esercitazioni tendenti a rafforzare l'utilizzo della regola grammaticale e del vocabolario“

⁷ *Nihongo kyōiku nōryoku kentei shiken ni mo deru /bunpō yakudokuhō/ to wa?*. 2020/05. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-grammar-translation-method/> (18.9.2020.): „翻訳する文の内容よりも翻訳する文の形式に注意が向けられます。/ Hon'yaku suru bun no naiyō yori mo hon'yaku suru bun no keishiki ni chūi ga muke raremasu. “

je to bila jedina metoda poučavanja jezika koju su poznavali. U usvajanju i poučavanju tadašnjeg japanskog jezika pridonijeli su rječnici i gramatike koje su napisali isusovci. Iako su djela iz tog perioda izgubljena, spominje se da se već oko 1552. godine isusovac Duarte da Silva bavio pitanjem usvajanja japanskog jezika te da je napisao gramatiku *Arte da Lingua Japonesa* i rječnik *Vocabolario da Lingua Japonesa*, a da je 1564. godine João Fernandes napisao gramatiku koja je sadržavala i morfologiju te japansko-portugalsku i portugalsko-japansku listu riječi (Zwartjes 2011: 93-94).

U drugoj polovici 16. stoljeća cirkuliralo je još japanskih gramatika i rječnika, ali je tek João Rodrigues 1604. godine u Nagasakiju izdao gramatiku *Arte da lingua de lapan ... diuidida em tres livros*, koju je on nazivao *Arte grande*, a čiji je treći svezak izašao 1608. godine. Nakon progona kršćana iz Japana 1614. godine, u Macau je 1620. godine izdao sažetiju gramatiku pod nazivom *Arte Breve da Lingoa lapa tirada da Arte Grande da mesma lingoa, pera os que começam a aprender os primeiros principios della*. (Zwartjes 2011: 96-97).

Danas se formalistički pristup i dalje koristi u poučavanju japanskog jezika, ali isključivo na fakultetima, kako bi se što bolje i u kratkom roku naučile gramatičke zakonitosti jezika te usvojio popriličan broj riječi i izraza.

2.2 Direktna metoda kao pristup

Direktna metoda je pristup kojemu je cilj da uporaba samog jezika bude integrirana u nastavu (Lončarević i Subotić 2010: 69). Ovaj pristup nema jedinstven naziv već je u literaturi poznat kao prirodna, konkretna, direktna, antiprijevodna, fonetska metoda, metoda imitacije i anti-gramatička metoda (Skljarov 1993: 20; Knežević 2015: 433). Od svih tih naziva najpopularniji je direktna metoda i on se do današnjeg dana zadržao u svojstvu pristupa dok je nastala metoda dobila naziv prirodna metoda (Skljarov 1993: 17, 20).

Desanka Popović (Skljarov 1993: 20-21), Richard i Rodgers (Knežević 2015: 433) te Mira Lončarević i Ljiljana Subotić (2010 : 69) navode principe prirodne metode koji se mogu sažeti na sljedeći način:

- 1.) upotrebljava se skoro samo strani jezik dok se materinski jezik nikada ne koristi i nema prevođenja
- 2.) nastava obično počinje dijalogom, a uputstva su davana isključivo na ciljanom jeziku
- 3.) tekstovi su kratki i zaokružene cjeline putem kojih se učenike uvodi u život, kulturu, običaje, povijest, zemljopis i ekonomske prilike naroda i zemlje čiji jezik uče
- 4.) učenik prvo sluša, a zatim imitira govor nastavnika
- 5.) prevladavaju vježbe tipa pitanja i odgovora između učenika i nastavnika na osnovu dijaloga ili priče
- 6.) uči se samo svakodnevni vokabular i rečenice
- 7.) konkretan vokabular se uči putem demonstracije, predstavljanjem raznih predmeta, slika ili se sugerira mimikom ili gestom, dok se vokabular vezan za apstraktne pojmove predstavlja putem asocijacija
- 8.) gramatika se uvodi induktivno, a pravila se generalizuju iz prakse ili iz iskustva
- 9.) daje se važnost izgovoru
- 10.) njeguje se fonetska abeceda te se njome prepisuju tekstovi za početnike
- 11.) redosljed učenja jezičkih vještina je slušanje i govor, čitanje, pisanje.

Iako je Direktna metoda svoj procvat doživjela u razdoblju od kraja 19. stoljeća do 40-ih godina 20.-og stoljeća (Luise 2021) danas se još uvijek najviše koristi u školama stranih jezika u Japanu za poučavanje japanskog kao drugog jezika te studiju japanskog jezika u sklopu kojega predavanje drže lektori i lektorice iz Japana. Oni često ne poznaju jezik na kojem se odvija nastava na fakultetu, a povremeno nedovoljno poznaju engleski jezik da bi na njemu mogli obasnuti gramatičke zakonitosti japanskog jezika. Lektori se često odluče ne koristiti druge jezike u skladu s načelima direktne metode neovisno o tome poznaju li izvorni jezik studenata ili engleski. Čak i kad znaju, ponekad se prave da ne znaju, da bi studenti s njima komunicirali na japanskom. Ovaj pristup se stoga pokazao dobrim za usvajanje

izgovora te za razumijevanje rečenog, kao i za odgovaranje na ciljana pitanja vezano uz isto.

Među metodama ovog pristupa izdvajaju se dvije metode, i to: psihološka metoda francuskog jezikoslovca François Gouina (1831.-1896.) te prirodna metoda njemačko-američkog jezikoslovca Maximilian Berlitz (1852.-1921.).

2.2.1 Psihološka metoda François Gouina i Izravna metoda Yamaguchi Kiichira

Jedna od metoda pristupa Direktna metoda je i Psihološka metoda francuskog jezikoslovca François Gouina (1831.-1896.) koji zasniva svoju metodu kako na asocijativnoj psihologiji tako i na principu unutrašnje budnosti. U svojoj knjizi *Art d'enseigner et d'étudier les langues (Umijeće podučavanja i učenja jezika)* iz 1880. godine "ističe da je njegova metoda prva koja se temelji na određenoj teoriji, odnosno prva metoda koja prepoznaje teoriju i može se razviti u određeni sistem." (Skjarov 1993: 18). On u knjizi objašnjava kako na „izbore“ i „serije“ dijeli izabrani jezični materijal, odnosno mikrojezik. Po njemu, „Izbor 'elementi' tvori seriju: rijeka, more, oluja, sunce itd. Izbor 'čovjek' seriju: dijete, učenik, mladić, zrelo doba itd. Više serija čini 'glavnu seriju'. Pet glavnih serija sadrži oko dvije tisuće pet stotina izbora ili pedeset tisuća rečenica s osam tisuća riječi. Svaka je serija podijeljena na vježbe. Svaka vježba sadrži 16 glagola, 12 imenica, 2 pridjeva i 5 prijedloga. Vježbama se dodaje 40 riječi za supstituciju." (Skjarov 1993: 19).

S jezičnog gledišta kod Psihološke metode razlikuje se između objektivnog jezika, subjektivnog jezika (psihe, estetskih ocjena, prosuđivanja) i figurativnog jezika, dok je gramatika, koja se uči intuitivno u kontekstu, svedena na tri velika poglavlja, i to glagole, prijedloge i modalne izraze (Cambiaghi i dr. 2004: 37; Skjarov 1993: 19).

Gouin prvi puta u učenje jezika uvodi dramatizaciju rečenica koje čine vježbu, a povezivanje, zapamćivanje i oponašanje punih rečenica u što vjerodostojnijim situacijama postaje kamen temeljac učenja jezika (Bosisio 2005). Na satu se jezične vježbe provode prvo usmeno, a zatim i pismeno na način da učenici na kraju sata zapisuju u bilježnicu naučene rečenice. Nastavnik na satu prvo na materinskom

jeziku objašnjava sadržaj vježbe, a zatim izvodi radnje opisujući ih na stranom jeziku. Slijedi ponavljanje: prvo učenici za nastavnikom ponavljaju svaku rečenicu kako bi uvježbali pravilnu artikulaciju, zatim nastavnik još jednom ponavlja rečenice dok učenici tiho pokazuju različite radnje. Zatim bolji učenik ponavlja rečenice dok ostali učenici i dalje šutke demonstriraju različite radnje. Na kraju svi učenici ponavljaju rečenice istovremeno izvodeći različite radnje (Bosisio 2005; Skljarov 1993: 19).

Još i danas se autori udžbenika stranih jezika u raznovrsnim varijantama služe njegovim sistemom serija i vježbi supstitucije, pa se često njegova metoda i naziva Metoda serija (Skljarov 1993: 19).

Godine 1898. Gouinova psihološka metoda usvojena je za obrazovanje japanskog jezika na Tajvanu. Naime, Tajvan je nakon Prvog kinesko-japanskog rata (1894.-1895.) mirom u Shimonosekiju pripao Japanu. Čim je na Tajvanu 1. listopada 1898. godine uspostavljena javna (državna) škola, čime se povećao broj učenika, središnje pitanje u obrazovanju na japanskom postalo je kako učinkovito poučavati japanski jezik. Na Studijskoj skupini za proučavanje japanskog jezika, koja je tom prilikom osnovana, raspravljalo se o nastavnim metodama poučavanja japanskog jezika budući da su nastavnici bili nezadovoljni dotadašnjom dvojezičnom, odnosno prevodilačkom metodom. Na sastanku je Hashimoto Takeshi (橋本武) predstavio nastavnicima Gouinovu knjigu koju je slučajno pronašao u knjižnici. Nastavnicima se svidjela ova metoda po kojoj učenje stranog jezika slijedi prirodan proces sličan onome kod djece koja uče materinski jezik dok je naglasak na glasu (izgovoru) i kontekstualnom razumijevanju riječnika i gramatike uz uporabu pokreta. Stoga je Studijska skupina za proučavanje japanskog jezika prihvatila Gouinovu psihološku metodu te je ona ugrađena u poučavanje japanskog jezika (Wang 2011: 41-42). Te iste godine je objavljen priručnik *Plan nastave jezika gospodina Gouina* (ゴアン氏言語教授方案, *Goan shi gengo kyōju hōan*) te vodič *Sažetak nastavnika japanskog jezika u Tajvanskoj javnoj školi* (台湾公学校国語教授要旨, *Taiwan kōgakkō kokugo kyōju yōshi*) (Wang 2011: 49).

Prvi nastavnik na Tajvanu koji je poučavao japanski jezik po Gouinovoj psihološkoj metodi bio je Yamaguchi Kiichirō (山口喜一郎, 1897.-1952.). On je na Tajvanu, u

Koreji i u Mandžuriji poučavao japanski jezik koristeći se isključivo japanskim jezikom. Uspostavio je i svoju teoriju poučavanja japanskog jezika te je nakon Drugog svjetskog rata nastavio raditi na razvoju poučavanja govornog jezika. Njegova metoda postala je poznata kao Yamaguchi izravna metoda⁸ (Wang 2011: 48).

2.2.2 Prirodna metoda Maximiliana Berlitz

Prema prirodnoj metodi, koja se razvila krajem 19. stoljeća, učenici trebaju učiti strani jezik na isti način na koji dijete uči svoj materinski jezik, imitacijom govora svog nastavnika. Također, riječi i gramatiku usvajaju bez teoretskih objašnjenja, neprestanim ponavljanjem za nastavnikom rečenica koje nastavnik ne prevodi na njihov materinski jezik već se služi principom zornosti (Skjarov 1993: 17-18).

Po toj je metodi njemačko-američki jezikoslovac Maximilian Berlitz (1852.-1921.) razradio sustav za učenje stranog jezika, posebno u udžbenicima za odrasle, poznat pod nazivom Berlitz metoda ili Direktna metoda Berlitz (Skjarov 1993: 18). Radi se o vrlo induktivnoj metodi u kojoj je stavljen naglasak na glas jer je materinski jezik učenika potpuno isključen s nastave, a nastavnik se, koji je obavezno izvorni govornik, koristi isključivo jezikom koji predaje⁹ (Balboni 2008: 234). Osim toga, ova je metoda usredotočena na učenje riječi i izraza koje se mogu koristiti u stvarnom životu, bez opsjednutosti gramatičkim pravilima¹⁰. Jezični materijal se uči neposredno asocijativno i isključivo usmenim putem uz uporabu dijaloga između nastavnika i učenika. Značenje se otkriva principom zornosti uz uporabu slika, realija (stvarnih stvari), gestama ili mimikom, a gramatika se uči intuitivno iz konteksta. Smjernice se u Berlitz metodi daju redosljedom učenja materinskog jezika (slušanje, govor, čitanje, pisanje) te su etape učenja jezika: „objašnjenje novog jezika principom zornosti, razgovor s učenicima, opis slike, čitanje i rekapitulacija.”(Skjarov 1993: 18).

⁸ *Dairekuto mesoddo to kanren suru kyōjuhō*. 2021. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/direct-method/> (11.9.2021.)

⁹ *Nachuraru apurōchi to wa? Meritto to demeritto*. 2020. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-the-natural-approach/> (11.9.2020.)

¹⁰ *Berlitz*. 2021. Berlitz. <https://www.berlitz.com/ja-jp/why-berlitz> (11.9.2021.)

Kako bi primijenio svoju metodu, Maximilian Berlitz je otvorio 1878. godine u Sjedinjenim Američkim Državama prve škole za praktično učenje stranih jezika, a kasnije ih je otvorio po raznim zemljama, uključujući i Japan gdje se uz druge strane jezike može učiti japanski kao drugi jezik (<https://www.berlitz.com/languages/japanese>). Za njih je karakteristično da se različiti jezici predaju na sličan način, po sličnim udžbenicima koji se zasnivaju na jednakom jezičnom materijalu (Skljarov 1993: 18). Osim škola, po Berlitz metodi se danas na tržištu mogu naći knjige za samostalno učenje japanskog jezika koje već godinama izdaje Izdavačka kuća Berlitz (*Berlitz Publishing*), a čija se izdanja još iz 1990-ih do danas mogu kupiti na mrežnim stranicama najveće svjetske internetske knjižare Amazon (<https://www.amazon.com/>).

2.3. Strukturalni pristup

Strukturalni pristup, koji je imao široku primjenu u nastavi stranog jezika, razvio se nakon Drugog svjetskog rata, između 1940-ih i 1960-ih, u razdoblju procvata glotodidaktike. Formativno razdoblje Strukturalnog pristupa proteže se otprilike između objavljivanja knjige *Tečaj opće lingvistike* (*Cours de linguistique générale*, 1916.) švicarskog jezikoslovca Ferdinanda de Saussurea i knjige *Jezik* (*Language*, 1933.) američkog jezikoslovca Leonarda Bloomfielda sve do knjige *Sintaktičke strukture* (*Syntactic Structures*, 1957.) jer je to razdoblje u kojem se „lingvistički centralnim smatra ono što se dešava između zvuka i značenja, i što upravo omogućuje verbalno komuniciranje“ (Bugarski ²1984 : 307).

Teorijsku osnovicu strukturalne lingvistike, pa time i Strukturalnog pristupa, čine sljedeći postulati iz De Saussurove knjige:

- 1.) Jezik je sistem, i tako ga i treba proučavati
- 2.) Jezik je prvenstveno društveni fenomen i služi sporazumijevanju
- 3.) Jezična revolucija i trenutno jezično stanje su dvije različite pojave, te je metodološki nedopustivo miješati povijesne kriterije u interpretaciji trenutnog jezičnog stanja (Ivić 1970: 99-100).

Kod Strukturalnog pristupa se jezik razmatra u svojim minimalnim strukturama kao sustav strukturno povezanih elemenata za kodiranje značenja, s ciljem da se ovlada elementima ovog sustava (fonološkim jedinicama, gramatičkim jedinicama, gramatičkim operacijama i leksičkim stavkama), pa se stoga i promatra kao skup pravila koja bi se trebala pretvoriti u autentičnu komunikaciju izvan učionice (Richards i Rodgers 2014: 23).

Također, za ovaj je pristup karakteristično da se učenje događa neprestanim ponavljanjem, kojim se stječe mehanički automatizam, te izlaganjem u neprekinutome nizu poticaj-odgovor-pojačanje budući da se „temelji na bihevioralnoj teoriji učenja jezika, koja se pak temeljila na Skinnerovoj neobiheviorističkoj teoriji učenja, prema kojoj je pojedinac rođen kao tabula rasa na kojoj neprekidni niz poticajnih slijedova poticaj-odgovor-pojačanje (pozitivno ili negativno) stvara mentalne navike, nesvjesne mehanizme reakcije na podražaje“¹¹ (Luise 2021).

Pod Strukturalni pristup spada više metoda, ali se za poučavanje japanskog izdvajaju tri: Metoda pitanje odgovor, Audiolingvalna metoda te Verbotonalna metoda.

2.3.1 Usmena metoda Harolda E. Palmera i Naganuma metoda

Japansko se obrazovanje početkom 1920-ih upoznalo s novom metodom poučavanja stranog jezika, Usmenom metodom, kada je Harold Edward Palmer (1877.-1949.), engleski jezikoslovac, fonetičar, nastavnik engleskog jezika, jezični pedagog i autor više od stotinu knjiga, 1922. godine postao jezični savjetnik Ministarstva obrazovanja Japana kamo je došao na poziv bivšeg ministra obrazovanja Sawayanagi Masataroa 澤柳 政太郎 (Smith 1999: 64). U Japanu se četrnaest godina bavio istraživanjem metoda poučavanja jezika te je svoja saznanja i ideje prilagodio japanskom kontekstu i predložio nastavne metode za učenje engleskog jezika primjerene japanskim srednjim školama. Stoga ga se smatra pionikom na području učenja i poučavanja engleskog jezika (Butzkamm i Caldwell

¹¹ „è basato sulla teoria comportamentistica dell'apprendimento del linguaggio, che a sua volta si rifaceva alla teoria dell'apprendimento neo-behavioristica di Skinner, secondo le quali l'individuo nasce come tabula rasa su cui una serie ininterrotta di sequenze stimolo-risposta-rinforzo (positivo o negativo) crea degli abiti mentali, dei meccanismi inconsci di reazione agli stimoli.“

2009: 121; Smith 2013: 1-2; Tickoo 2014: 55-56). Na temelju Direktne metode, Palmer je skovao Usmenu metodu koju je predstavio 1921. godine u knjizi *Usmena metoda u poučavanju jezika (The Oral Method of Teaching Languages)*. Usmena metoda nastoji dovesti u obzir učenikove sposobnosti pamćenja i stvaranja navika kroz učenje stranog jezika skoro potpuno bez čitanja, s malo ili ništa pisanja, bez proučavanja sistematizirane i formalne teorije jezične strukture te bez ikakvog nepotrebnog pribjegavanja materinskom jeziku kao sredstvu poučavanja (Palmer ²1922: 11-12).

Naganuma Naoe (長沼直兄, 1894.-1973.) je bio jedan od nastavnika japanskog jezika na kojega je značajno utjecala Usmena metoda Harolda Edwarda Palmera. Stoga je prvi uveo Usmenu metodu u poučavanje japanskog jezika u Japanu. Pod utjecajem Usmene metode razvio je novu metodu poučavanja japanskog jezika koju je nazvao Metodom pitanja i odgovora, odnosno Naganuma metoda¹².

Bitna značajka Naganuma metode, kod koje se naglašava govorni jezik, je da se u učionici koristi samo japanski jezik te se on uči koristeći "ispravljenu izravnu metodu" uz slušno promatranje, imitaciju vokalizacijom, usmeno uvježbavanje, spajanje zvuka i značenja te generiranje rečenica po analogiji. Uz to se u toku sata postavljaju sljedeća četiri pitanja redom ili pomiješana: pitanja s odgovorm "da", pitanja s odgovorm „ne“, alternativna pitanja „A ili B?“ te pitanja s upitnim riječima¹³.

Naganuma metoda se i danas koristi u poučavanju japanskog jezika u Naganuma school u Tokiju (<https://www.naganuma-school.ac.jp>) koju je 1948. godine osnovao sam Naganuma Naoe.

2.3.2 Audiolingvalna metoda, *nisei* vojnici i Inamoto Noboru

¹² *Nihongo kyōiku nōryoku kentei shiken ni yoku deru [nihonjin no kokugo gakusha, gengo gakusha, nihongo kyōikusha] matome*. 2019. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/japanese-scholars-etc-that-frequently-appear-in-the-japanese-language-education-capability-examination-summary/> (18.9.2020.)

¹³ *Naganuma mesoddo*. 2014. The Naganuma School. Tokyo. https://www.naganuma-school.ac.jp/jp/japanese_teachers/method.html (18.9.2020.)

Audiolingvalna (AL) metoda ili Slušno-govorna metoda, poznata kao i Vojna metoda, razvila se za vrijeme Drugog svjetskog rata zbog potrebe da se vojnici u što kraćem vremenu osposobe za korištenje stranog jezika (Knežević 2015: 434). Temelji se na postavkama lingvističke i psihološke teorije američke strukturalno deskriptivne lingvistike (Vrhovac i dr. 2019: 292; Skljarov 1993: 23), prihvaćajući u osnovi bihevioristički stil učenja te obuhvaćajući mnoge principe i procedure za razvijanje govornih vještina iz Direktne metode (Lončarević i Subotić 2010: 70).

Ova nova metoda dobila je naziv po tome što na prvo mjesto stavlja učenje oralnih vještina (slušanje i govor) ispred pisanja i čitanja. Jezik se prvo sluša, potom usmeno vježba pa se tek onda upoznaje i upotrebljava u pisanoj formi. Pristup omogućava učeniku da stekne dobru tečnost tokom govora (Knežević 2015: 434).

Težište Audiolingvalne metode je na govornom jeziku, a osnovna tehnika rada, zasnovana na principu stvaranja navika, je oponašanje i memoriranje seta fraza te višekratno automatizirano ponavljanje jezičnih obrazaca (Skljarov 1993: 23; Lončarević i Subotić 2010: 70). Posebna pažnja je posvećena prirodnom izgovoru pa se stoga i inzistira na svakodnevnoj konverzaciji. „Jezik se posmatra kao proces stvaranja navika: potiču se i uvježbavaju obrasci u dijalozima o svakodnevnim situacijama, sve dok učenikove reakcije ne postanu automatske.“ (Knežević 2015: 434)

Prvo, učitelj daje primjer rečenice, izraza ili pokazuje novu riječ. Zatim učenici zajedno ponavljaju, pa ponavljaju grupe učenika, a onda svaki učenik individualno. Kod pitanja učitelj očekuje konkretne odgovore od svojih učenika jer je kod ove metode odgovor uvijek jedan i fiksni što je sušta suprotnost obrazovanju jezika koji naglašava komunikaciju. Vježbe razgovora uključuju korištenje rječnika i date oblike rečenica. Čitanje i pisanje se uvodi tek nakon usmene lekcije, s time da se sadržaj usmene lekcije naučen u prethodnoj lekciji koristi kao nastavni materijal za govor i pisanje. Na početku se samo prepisuje naučeni razgovor, a kada se usvoji osnovna struktura, piše se esej na temelju usmene lekcije¹⁴.

¹⁴ *Ōdioringarū mesoddo to wa?*. 2020. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-an-audio-lingual-method-army-method-how-do-you-teach/> (14.9.2021.)

U nastavi, koja se najčešće izvodi u jezičnim laboratorijima, koriste se auditivna i vizualna sredstva. Uporaba materinskog jezika se ne preporučuje i svedena je na minimum. Malo pažnje pridaje se razmatranju gramatike te se ona uči induktivno. Jezične strukture se uče postupno kroz ponavljanje te se koristi kontrastivna analiza između materinskog i stranog jezika, odnosno centralno mjesto se pridaje jezičnim strukturama koje se ne podudaraju u stranom i materinskom jeziku (Lončarević i Subotić 2010: 70; Skljarov 1993: 23-25; Knežević 2015: 434).

U svojoj knjizi *Nastava stranog jezika (Language Teaching, 1964.)* Robert Lado navodi 17 osnovnih principa audiolingvalne metode koje ukratko glase:

1. Najprije govorni jezik, a zatim pisanje
2. Uporaba govornih modela (*Basic sentences*) za što bolje usvajanje govornih obrazaca
3. Usvajanje modela razvijanjem navika uporabe istih u govornoj praksi
4. Praktično usvajanje fonetskog sistema pokazivanjem, imitacijom, napućivanjem, kontrastiranjem i govornom praksom
5. Ograničenost leksika
6. Usvajanje težih jezičnih jedinica kroz osvještavanje i dugotrajno uvježbavanje
7. Pismo kao odraz usmenog izražavanja
8. Graduiranje modela
9. Govorna praksa umjesto prevođenja
10. Normiranost jezika jer jezik treba učiti onakav kakav jest
11. Govorne vježbe
12. Formuliranje odgovora
13. Normalni tempo i pravilnost jezičnog izraza
14. Neposredna pomoć
15. Odnos prema kulturi zemlje čiji se jezik uči
16. Smislaoni sadržaj
17. Usmjerenost učenika na učenje (Skljarov 1993: 23-25).

Nakon što je američki Kongres uznemirio 1939. godine sukob Japana sa Sovjetskim Savezom, Kinom i Europom, Audiolingvalna metoda se počela razvijati posebno za učenje japanskog jezika (Knežević 2015 : 434; Quinn 2013). Svjesna svoje potrebe

za jezikoslovcima, Četvrta vojska SAD_a je 1. studenog 1941. godine u San Franciscu započela tajni program poučavanja japanskog jezika vojnicima koji su bili regrutirani 1940. godine, a među kojima su bili japanski imigranti i njihove obitelji koji su se nadali da će vojna služba jednom zauvijek otkloniti svaku sumnju u njihovu odanost Americi te da rat s Japanom neće biti potreban. Radilo se dakle o *issei*, Japancima prve generacije, koji su emigrirali prije 1924. godine, i o *nisei*, njihovoj djeci rođenoj u Americi (Quinn 2013).

Vojska je zadužila tri časnika da pronađu prve učenike i njihove instruktore: kapetana Kaija E. Rasmussena, danskog imigranta koji je proveo četiri godine u Japanu učeći jezik i proučavajući japansku vojsku; kapetana Josepha K. Dickeya, koji je služio u američkoj ambasadi u Tokiju; te potpukovnika Johna Weckerlinga, koji je bio osam godina veteran u Japanu. Oni su oformili razred od 60 učenika-vojnika i odabrali nastavnički kadar od četiri osobe, od kojih je samo jedan imao iskustva s poučavanjem u školi japanskog jezika (Quinn 2013). Jedan od predavača bio je i *nisei* Inamoto Noboru "Noby" (稲本 昇, 1918.-1996.), rođen u Kanadi od roditelja useljenika iz japanske prefekture Shiga. S diplomom iz sociologije sa Sveučilišta Kwansen Gakuin u Kobeu, bio je jedan od predavača u vojno-specijaliziranom programu obuke obučavajući buduće jezikoslovce koji će nakon Drugog svjetskog rata služiti u Japanu¹⁵.

Vojska je predložila da se *nisei* vojnici koriste kao jezikoslovci, misleći da će ti ljudi već tečno govoriti japanski i da im je potrebna samo obuka u vojnim aspektima jezika. Međutim, samo ih je dvadesetak govorilo japanski. Ostatak je morao početi ispočetka učiti jezik koji je govornicima engleskog jezika notorno težak za učenje. U dva tjedna sastavili su plan i program nastave japanskog jezika, a kao materijal za učenje poslužila im je osobna knjižnica udžbenika kapetana Kaija E. Rasmussena: osam svezaka za čitanje, jedan japansko-engleski vojni rječnik, razni japanski i američki priručnici za obuku, kompilacija kineskih znakova i pregršt drugih knjiga. U travnju 1941. godine škola se preselila u Camp Savage u Minnesoti. Četvrta vojna

¹⁵ *Noboru Inamoto Biography*. 2021. University of Southern California Emeriti Center. Los Angeles. <https://emeriti.usc.edu/emeriti-college/usc-noboru-inamoto-lectureship/noboru-inamoto-biography/> (16.9.2021.)

jezična škola je 1. svibnja 1942. održala malu maturu za oko 40 *nisei* vojnika, od kojih je 10 zadržano kao instruktori. Prije kraja rata škola, koja je preimenovana u Školu jezika vojne obavještajne službe, da bi na kraju postala Institut za obrambene jezike i Centar za strane jezike (Quinn 2013).

2.3.3 Petar Guberina i Verbotonalni sistem

Petar Guberina (1913.-2005.), hrvatski jezikoslovac, fonetičar, je 1950-ih razvio originalnu znanstvenu teoriju u području govorne komunikacije - Verbotonalni sistem (VTS), „koji u istraživanju koristi riječi i slušanje riječi“ (Guberina 1967: 5) te proučava funkciju sluha (kako ljudski mozak čuje i proizvodi usmeni jezik), načela sluha te pravila sluha¹⁶.

Verbotonalni sistem temelji se na 5 načela:

- 1) Prednost se daje slušanju glasa
- 2) Jezik čini cjelokupnu strukturu (te obuhvaća gramatiku govor, oblik, značenje te nejezične elemente kao što su situacije, konteksti, izrazi lica govornika i geste)
- 3) Tijelo ima ulogu odašiljača / receptora glasa
- 4) Jezične informacije (aktivnosti) funkcioniraju prema optimalnim elementima
- 5) Intonacija ritma ima prednost u usvajanju jezika¹⁷.

Verbotonalni sistem ima dva polja primjene: Verbotonalnu metodu i Audiovizualnu globalnostrukturalnu metodu (AVGS). U Verbotonalnoj metodi se Verbotonalni sistem primjenjuje na područje gluhoće (verbalna audiometrija i verbotonalna rehabilitacija sluha): uči i ispravlja izgovor osoba (posebno djece) s oštećenim sluhom i govorom te osoba koje uče strane jezike, a primjenjuje se i kod postoperativne obuke za nositelje umjetne pužnice. Verbotonalna metoda provodi se uz pomoć verbotonalne elektroakustičke opreme, aparata SUVAG (*Systeme Universel Verbotonal d’Audition Guberina*) odnosno VERBOTON, kojeg je prema verbotonalnim zamislima 1954.-

¹⁶ *Genchō chōkakuron to wa*. 2021. Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET. Tokyo. https://javet.amebaownd.com/pages/2102328/page_20180718190 (28.8.2021.)

¹⁷ *Genchō chōkakuron to wa*. 2021. Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET. Tokyo. https://javet.amebaownd.com/pages/2102328/page_20180718190 (28.8.2021.)

1955. godine izumio Petar Guberina¹⁸ (Guberina 1967: 5). „Prilikom učenja jezika to je metoda poučavanja izgovora koja vrednuje ritam i intonaciju riječi te osim sluha koristi osjetila poput vida i dodira.“¹⁹

Verbotonalni sistem je primijenjen u obliku audiovizualnih postupaka u Audiovizualno globalnostrukturnalnoj metodi (AVGS) koja se uglavnom prakticira kao nastavna metoda stranih jezika i koja se razvila početkom 1960-ih i 1970-ih pod utjecajem strukturalizma kao i zbog uvođenja stripa u nastavu te raznih ostalih tehničkih pomagala (dijafilmova, magnetofona, gramofona i sl.) (Skljarov 1993: 27). Postupci AVGS metode su: slika i zvuk se koriste za stimuliranje spontanog glasanja i slušanja; film, globalno prezentiran i bliskog sadržaja, sadrži jednostavne situacije, sadržaje i priče lako usvojive i prihvatljive kao aktivnost u grupnom i individualnom radu te dramatizaciji; audiovizualni postupci postaju sredstvo za učenje govora, usvajanje novih pojmova te aktivnu i spontanu uporabu poznatog vokabulara u novim situacijama. Kod učenja stranog jezika AVGS metoda se koristi i u funkciji utjecanja na slušanje i korekcije izgovora²⁰.

Ranih 1960-ih Claude Roberge, jezikoslovac i znanstvenik kanadskog podrijetla, u potrazi za metodom učenja francuskog jezika kao stranog jezika za studente na Sveučilištu Sophia u Tokiju, susreo se u Italiji s Petrom Guberinom i Verbotonalnim sistemom. U želji da upozna sva područja primjene Verbotonalnog sistema, proveo je godinu dana u SUVAG-u u Zagrebu. Nakon što je nabavio aparat SUVAG lingua za Sveučilište Sophia u Tokiju, pozvao je Petra Guberinu da predstavi Verbotonalnu metodu japanskim profesorima i stručnoj javnosti. Na tokijskom Sveučilištu Sophia organizirao je nastavu francuskog jezika primjenom Audiovizualne globalnostrukturnalne (AVGS) metode te osnovao Centar za rehabilitaciju djece sa

¹⁸ Petar Guberina i verbotonalna metoda. 2021. Poliklinika SUVAG. Zagreb.

<http://www.suvag.hr/guberina/3/#AVGS> (17.6.2021.)

¹⁹ *Onsei kyōsei ni yūkōna VT-hō (vuerubo tonaruhō) /to wa?*. 2020. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/verbo-tonal-system/> (15.9.2021.) :

„言語を習得する際に、言葉の持つリズムやイントネーションを大切にして、聴覚以外の視覚・触覚などの感覚を活用する発音指導法です。/ *Gengo o shūtoku suru sai ni, kotoba no motsu rizumu ya intonēshon o taisetsu ni shite, chōkaku igai no shikaku shokkaku nado no kankaku o katsuyō suru hatsuon shidō-hōdesu.*“

²⁰ Petar Guberina i verbotonalna metoda. 2021. Poliklinika SUVAG. Zagreb.

<http://www.suvag.hr/guberina/3/#AVGS> (17.6.2021.)

slušnim oštećenjima. Zatim je, kao referentno središte Verbotonalne metode za Japan i susjedne zemlje (Koreju, Tajvan, Kinu), 1998. godine osnovao Verbotonalni istraživački institut u Kanto Gakuen-u te japansku verbotonalnu udrugu na sjeveroistoku Tokija²¹. Udruga pod nazivom *Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET* (日本言調聴覚論学会 : JAVET - *Japan Verbotonal Association*; Japansko društvo za govor i teoriju sluha: JAVET) nalazi se na tokijskom Sveučilištu Hachioji i ima za cilj istraživati i širiti Verbotonalnu metodu²².

2.4 Komunikacijski pristup

Krajem 1950-ih i sve do ranih 1970-ih razvijao se Komunikativni pristup čiji je cilj poboljšati komunikacijske vještine i sposobnost komunikacije. Ovaj pristup se temelji na Malinowskyjevoj i Firthovoj antropolingvistici, Fishmanovoj sociolingvistici, Ladovoj lingvistici i kontrastivnoj antropologiji te sociolingvistici i pragmalingvistici, a posebno Hymesovoj lingvističkoj funkciji odmora i komunikacijskim kompetencijama²³ (Balboni 2008: 237, 239).

Kod komunikacijskog pristupa je u prvom planu komunikacijska kompetencija koja će omogućiti sporazumijevanje u suvremenom društvu u onim područjima koje učenici izaberu prema svojim interesima te je stoga kod ovog pristupa u samom središtu zamisao da konkretne komunikacijske situacije mogu snažno motivirati u učenju jezika. Potrebno je razvijati društvenokulturnu sastavnicu jer poznavanje gramatičkih pravila i oblikovanje točnih iskaza nije dovoljno (Pavlin 2006: 93).

Nastavni materijali koji se koriste su oni „uživo“, odnosno novinski članci i televizijske vijesti. Također se koriste udžbenici s audio zapisima i video snimke. Aktivnosti u učionici (igranje uloga, rasprave, rad na projektima) su one koje pretpostavljaju

²¹ *Posjet veleposlanika Japana*. 2016. SUVAG. Zagreb. <http://www.suvag.hr/english-posjet-veleposlanika-japana/> (17.6.2021.)

²² *Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET*. 2021. Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET.Tokyo. https://javet.amebaownd.com/pages/2102328/page_201807181907 (28.8.2021.)

²³ *Gakushūsha chūshin no kyōjuhō - komyunikatibu apurōchi, tasaku chūshin no kyōju-hō, nachuraru apurōchi matome*. 2021. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/learner-oriented-teaching-method-communicative-approach-task-centered-teaching-method-summary/> (23.6.2021.)

situacije bliske stvarnosti, koristeći ideje učenika. „Prednost je što možete učiti prema potrebama učenika i što je lako primijeniti naučeno u komunikaciji u stvarnom životu.“²⁴

Iz Komunikacijskog pristupa potekle su dvije metode, odnosno dva metodološka sustava: situacijska metoda i funkcionalno-pojmovna metoda. Situacijska metoda je povezana s afirmacijom sociolingvistike koja bitnu ulogu pripisuje situacijskom kontekstu, dok je funkcionalno-pojmovna metoda povezana s pragmalingvistikom koja naglašava učinke jezičnog djelovanja na kontekst (Balboni 2008: 237).

Zbog afirmacije psiholingvistike i ponovnog otkrivanja emocionalne inteligencije razvija se 1990-ih Komunikativno-formativni pristup koji je isti kao i prethodna verzija Komunikacijskog pristupa, ali je posebna pozornost stavljena na formativne probleme, obrazovne probleme, pragmatične probleme te psihodidaktičke probleme (Balboni 2008: 243).

2.5 Humanističko-afektivni pristup

Humanističko-afektivni pristup (kod Balbonija Komunikativno humanističko-afektivni pristup) razvija se od 1960-ih do 1980-ih godina. Temelji se na raznim psihodidaktičkim teorijama, teorijama relacijske psihologije, afektivne psihologije, psihologije percepcije, studije o emocionalnoj inteligenciji te Allportovim i Maslowim znanstvenim radovima, čime se temeljnom aspektu Komunikacijskog pristupa pridodaju inovativne psihološke i psiholingvističke komponente (Balboni 2008: 239, 241-242). „Osobine osobe, u logici 'humanističke' psihologije i ponovnog vrednovanja

²⁴ *Gakushūsha chūshin no kyōjuhō - komyunikatibu apurōchi, tasuku chūshin no kyōju-hō, nachuraru apurōchi matome.* 2021. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/learner-oriented-teaching-method-communicative-approach-task-centered-teaching-method-summary/> (23.6.2021.): „

利点は、学習者のニーズに合わせて学習でき、学習したことを現実のコミュニケーションでも活用しやすいことです。/
Riten wa, gakushū-sha no nizu ni awa sete gakushū deki, gakushū shita koto o genjitsu no komyunikēshon demo katsuyō shi yasui kotodesu.“

'emocionalne inteligencije' postaju bitne sastavnice humanističko-afektivne nastave jezika od osamdesetih godina nadalje.²⁵ (Balboni 2008 : 239).

Metode Humanističko-afektivnog pristupa, gledano s neurolingvističkog, psiholingvističkog i kognitivnog gledišta, „su karakterizirane željom da se osoba učenika uključi u cijelosti, dovodeći u pitanje, uz racionalni aspekt, i onaj motivacijski, povezan s individualnim karakteristikama svakog i, prije svega, afektivna komponenta“²⁶ (Cambiaghi i dr. 2004: 52).

Među najpoznatijim metodama su Metoda potpunog tjelesnog odgovora (TPR - *Total Physical Response*), Sugestopedijska metoda, Relaksopedijska metoda, Metoda učenja u zajedništvu (CLL – *Community Language Learning*) i Prirodni pristup.

2.5.1 Metoda potpunog tjelesnog odgovora

Total Physical Response (TPR), odnosno Metodu potpunog tjelesnog odgovora ili Metodu potpunog odgovora na jezični podražaj tjelesnim pokretom, razvio je američki jezikoslovac James Asher i svoju teoriju metode znanstveno obradio u knjizi *Learning Another Language Through Action* (1977.). Temelji ove metode nalaze se u razvojnoj psihologiji, teoriji poučavanja i humanističkoj pedagogiji, ali i prijedlozima o poučavanju jezika koje su engleski jezikoslovci Harold E. Palmer i Dorothy Palmer iznijeli u knjizi *English Through Action* objavljenoj 1925. godine u Tokiju (Vrhovac i dr. 1999: 134).

Kod TPR metode nastava se odvija izdavanjem i izvođenjem naredbi, tako što učenici, najčešće djeca „Prvo slušaju, gledaju i čuju, zatim pokretima ruku pokazuju da su razumjela poruku, a tek na kraju dolazi govor.“ (Vrhovac i dr. 1999: 135). U nastavnim materijalima u suvremenoj nastavi stranog jezika „TPR je riječ kojom se

²⁵ „Le caratteristiche della persona, nella logica della psicologia «umanistica» e della rivalutazione della «intelligenza emotiva» divengono componenti essenziali della glottodidattica umanistico-affettiva dagli anni Ottanta in poi.“

²⁶ „ si caratterizzano per la volontà di coinvolgere la persona dell’allievo nella sua completezza, chiamando in causa, accanto all’aspetto razionale, anche quello motivazionale, quello legato alle caratteristiche individuali di ognuno e, soprattutto, la componente affettiva.“

često naziva svako izvođenje pokreta, uz naredbu, pjesmicu ili rimu, dakle, upotrebljava se u širem značenju, za aktivnosti koje, vjerojatno zbog kinestetičkog elementa, podsjećaju na TPR metodu“, pa se stoga „*action games, action story, action rhyme, moving games* smatraju oblicima TPR-a“, a i suvremeni TPR postupci „dopuštaju uporabu materinskoga jezika i uključuju vježbe ponavljanja za nastavnikom“ (Vrhovac 2019: 430). Vjerojatno su sve ovo razlozi zbog kojih je TPR metoda relativno česta nastavna metoda u Japanu (Murai, Pinnau-Sato i Sato 1994: 16).

2.5.2 Sugestopedijska metoda

Sugestopedijska metoda ili Sugestopedija je metoda poučavanja koju je 1960-ih razvio bugarski psihijatar Georgi Lozanov (1926.-2012.), a „temelji se na uvjerenju da učenik može zapamtiti veliku količinu jezičnoga materijala ako se učenje odvija u povoljnim uvjetima“ (Mihaljević Djigunović 2002: 59). Ova je metoda inspirirana psihoterapijskim tehnikama, te kao grana sugestologije, koja se bavi problemima sugestije u pedagogiji, cilj joj je nalaženje efikasnih metoda učenja stranih jezika radi poboljšanja učinkovitosti učenja sugestijom i mentalnom koncentracijom te aktiviranjem svih skrivenih rezervi učeničke psihe²⁷ (Skljarov 1993: 37). Kod ove se metode učenik uz moć sugestije dovodi na nesvjesnu razinu, čime se uklanja anksioznost i napetost te psihološki tereti koji ometaju razvoj osobosti kao što su napetost, tjeskoba, sumnja i strah²⁸.

Miho Skljarov (1993: 37-38) navodi sljedeće četiri etape Sugestopedijske metode:

„1. dešifriranje (predseansna faza) - učenici se upoznaju s novim materijalom, primjenjuju se geste, mimika, prijevod.

²⁷ *Sajesutopedia: shinrimen o jūshi shita kyōjuhō* 3. 2021. Eigo no gakushūhō otona ni natte kara wa? <http://akapy2772.seesaa.net/article/418653374.html> (11.9.2021.)

²⁸ *Sajesutopedia: shinrimen o jūshi shita kyōjuhō* 3. 2021. Eigo no gakushūhō otona ni natte kara wa? <http://akapy2772.seesaa.net/article/418653374.html> (11.9.2021.)

2. aktivna seansa - kod učenika treba razviti navike audiranja i artikulacije, nastavnik nastoji pobuditi interes učenika za novi tekst, uvjeriti ih da će ga lako naučiti. On čita tekst različitom emocionalnom obojenošću, a učenici nastoje što potpunije naučiti pojedine intonacije, ponavljajući u pauzama tekst. Od učenika se traži potpuna koncentracija.

3. koncertna seansa - čitanje novog materijala odvija se uz pratnju posebno odabrane glazbe. Za vrijeme koncertne seanse učenici se opuštaju i pasivno slušaju tekst i glazbu. Nakon koncertne seanse osjećaju se relaksirani, osvježeni, čili, sposobni da nastave učenje s jačim elanom i intenzitetom.

4. zaključna seansa (postseansna faza) - razrada i aktiviranje nastavnih materijala pomoću sugestivnih etida, problemskih situacija, različitih vrsta dijaloga, misaonih zadataka, igara, pjesme, šale."

Posebnim tehnikama za aktiviranje lijeve moždane hemisfere, kao što su ritmičko disanje i slušanje nastavnika koji čita tekstove na stranom jeziku, postiže se da se jezik uči u stanju duboke relaksacije (Mihaljević Djigunović 2002 : 59).

Pod utjecajem Sugestopedijske metode u bivšem se Sovjetskom Savezu, Sjedinjenim Američkim Državama i nekim drugim zemljama razvijaju slične nastavne tehnike i metode. Među njim je i Relaksopedijska metoda koja podrazumijeva učenje u stanju odmora, jer je bitan uvjet za uspjeh Sugestopedije relaksacija, odnosno opuštenost kako bi se stvorili najpogodniji uvjeti za prijem i upamćivanje informacija. Osim toga, kako bi uspostavila unutarnji psihički sklad koji utječe na aktiviranje podsvjesne psihičke sfere putem koje se izaziva brzo i dugo pamćenje veće količine vokabulara, metoda ima dvije etape: prvo se različitim sredstvima i načinima izaziva stanje opuštenosti, a zatim se učeniku prezentira jezična informacija (Sklijarov 1993: 37-39)

2.5.3 Metoda učenja u zajedništvu

U Sjedinjenim Američkim Državama su se 1970-ih razvili novi sustavi koji se temelje prvenstveno na psihološkim znanostima i naglom razvoju psihoterapije. Među tim metodskim sustavima jedna od najpopularnijih je *Community Language Learning* (CLL), odnosno Metoda učenja u zajedništvu temeljena na Rogersovoj psihologiji, koju je krajem 1970-ih izumio Charles Arthur Curran (1913.-1978.), psiholog, edukator i rimokatolički svećenik. Putem ove metode Curran želi prvenstveno razbiti sve barijere između nastavnika i učenika, te je stoga izravno transponirao modele psihoterapijske sesije u didaktiku. Učitelj postaje savjetnik koji savjetuje, pomaže, nastoji shvatiti sve učenikove probleme i teškoće te pokušava identificirati tempo i stil učenja svakog učenika, iskazujući učenicima duboko poštovanje. Najvažnija komponenta postaje afektivnost, pri čemu poput klijenta na psihoterapiji, učenici osjećaju prema nastavniku sve više povjerenja čime raste njihovo pouzdanje (Balboni 2008: 241; Cambiaghi i dr. 2004: 54; Skljarov 1993: 38-39). Time se ostvaruje cilj ove metode: „stvoriti toplu i ohrabrujuću 'zajednicu' učenika kako bi se uspostavilo povjerenje koje će učenicima omogućiti da nakon početne potpune ovisnosti o nastavniku postignu potpunu samostalnost u učenju“ (Mihaljević Djigunović 2002 : 59).

2.5.4 Metoda tihog pristupa

Još jedna metoda koja se 1970-ih razvila u Sjedinjenim Američkim Državama je Metoda tihog pristupa (*The Silent Way*) čiji je tvorac švicarsko-američki znanstvenik Caleb Gattegno (1911.-1988.). Ova se metoda uglavnom odnosi na početničko učenje stranog jezika. Kako bi učenici osjetili potrebu da progovore na stranom jeziku, nastavnik ih indirektno potiče na govornu aktivnost, koristeći se svim mogućim nastavnim sredstvima i pomagalicama. Nakon što učenici progovore, kod njih se nastoji razviti govorna aktivnost do maksimuma. Princip koji se primjenjuje je da vremenom učenici govore što više, a da nastavnik govori što manje, odnosno da što više šuti (Skljarov 1993: 39) „Poučavanje je potpuno podređeno učenju, a učenik se upućuje na samoga sebe.“(Mihaljević Djigunović 2002: 59) Nastavnikova tiha prisutnost „zapravo ima za cilj stvaranje nekonkurentnog okruženja, smanjiti učenikovu anksioznost, natjerati ga da razmisli o naučenom i potaknuti njegovu intervenciju u

pomoći i suradnji s drugovima, kako bi razvio, pored učenja stranog jezika, prije svega samosvijest²⁹ (Cambiaghi i dr. 2004 : 54).

2.5.5 Prirodni pristup

Prirodni pristup (*Natural Approach*) je metoda koju je 1970-ih izumio Stephen Krashen (1942). Razvijajući opću teoriju usvajanja stranog jezika, Krashen je iznio svojih pet hipoteza:

1. Hipoteza „usvajanje nasuprot učenju“: Krashen smatra da je ovo temeljna i najvažnija hipoteza. Postoje dva različita i neovisna puta za razvijanje jezične kompetencije u stranom jeziku: stečeni/usvojeni sistem i naučeni sistem. Prvi je podsvjesno usvajanje jezika slično načinu na koji djeca razvijaju sposobnost u materinjem jeziku. Drugi je svjesno učenje stranog jezika, poznavanje pravila, sposobnost da se o njima razgovara.
2. Hipoteza „prirodnog redoslijeda“: Ovu su hipotezu zajedno razvili Tracy Terrell i Stephen Krashen. Polaze od pretpostavke da je usvajanje jezika različito od učenja jezika jer se jezik usvaja predvidljivim poretkom, odnosno gramatičke strukture se usvajaju unaprijed predviđenim redoslijedom.
3. „Monitor“ hipoteza: Hipoteza o nadzoru tumači da je usvajanje jezika odgovorno za fluentan govor dok je učenje jezika monitor (nadzornik) ili editor (urednik).
4. „Input“ hipoteza: Hipoteza unosa informacije kaže da usvajamo jezik prvo idući prema smislu, a onda razumijevajući usvajamo strukturu uz pomoć konteksta ili ekstralingvističkih informacija. Fluentnost nastaje s vremenom i ne može se podučiti direktno.

²⁹ „è infatti finalizzata a creare un ambiente non competitivo, a minimizzare l'ansia dello studente, a farlo riflettere su quanto ha appreso e a favorire il suo intervento nell'aiuto e nella collaborazione dei compagni, per poter sviluppare, accanto all'apprendimento di una lingua straniera, anche e soprattutto la consapevolezza del proprio io.“

5. Hipoteza „afektivnog filtera“: Afektivni faktori, odnosno oni koji uključuju motivaciju, samopouzdanje i znatiželju, odnose se na proces usvajanja stranog jezika. Afektivan filter je zamišljena emocionalna barijera, na primjer napetost, ljutnja ili strah, koja učenika sputava u efikasnom procesiranju jezika kojemu je izložen. Ako je učenik opušten i motiviran filter je spušten, a ako je filter dovoljno nizak da omogući razumljiv *input*, onda će učenik usvajati strani jezik (Masciantonio 2021; Knežević 2015: 429-431).

Krashen i Terrell k tome smatraju da usvajanje jezika ne treba nužno podrazumijevati i gramatičku točnost te također smatraju da ispravljanje grešaka u govornom jeziku može imati negativan učinak, izazvati strah od jezika te negativno utjecati na učenikovu želju da se izrazi na stranom jeziku (Lončarević i Subotić 2010: 65; Mihaljević Djigunović 2002: 59-60).

2.6 Pristup Obrnuta učionica

Učitelji Jonathan Bergman i Aaron Sams su 2007. godine utemeljili suvremeni pristup učenju i poučavanju Obrnuta učionica (*Flipped Classroom*). Ovaj sve popularniji pristup je najčešće kombinacija klasične i *online* nastave te se primjenjuje u sklopu kombinirane (hibridne) nastave i *online* nastave. Usvajanje novih sadržaja odvija se kod kuće, odnosno izvan učionice. Učenici mogu pristupiti gdje i kada žele ponuđenom materijalu jer im Obrnuta učionica omogućava da svatko za sebe sam „bira tempo kojim će svladavati gradivo i pripremati se za rad na nastavnom satu, kao i hoće li se za nastavni sat pripremati sam, u paru ili grupi, bilo da je riječ o virtualnom udruživanju ili suradnji u istoj prostoriji“ (Jerbić-Zorc i dr. 2018: 16).

Nastavnik mora unaprijed pripremiti digitalne nastavne materijale i oni moraju biti na vrijeme dostupni učenicima. Prije nastavnog sata učenici samostalno proučavaju unaprijed pripremljene materijale bilježeći činjenice, razmišljanja, nejasnoće, i slično, dok za vrijeme nastavnog sata kratkim individualnim izlaganjima, radom u paru ili grupama uvježbavaju, istražuju, rješavaju nejasnoće, raspravljaju i zaključuju (Jerbić-Zorc i dr. 2018: 16).

Na nastavnom satu većina vremena koristi se za konstruktivan rad i stjecanje znanja na višim kognitivnim razinama, popravljajući miskoncepte, donošenje zaključaka i rješavanje nedoumica. Nastavnik postaje voditelj ili mentor uz čije vodstvo učenici, kao aktivni sudionici nastavnog procesa, mogu surađivati s drugim učenicima, učiti vlastitim tempom te samostalno istraživati (Jerbić-Zorc 2018: 16; ICTedu Modul 6 2019).

3. Japanski jezik u Hrvatskoj

Početak poučavanja i učenja japanskog jezika u Hrvatskoj datira se od 1982. godine kada je Japanka Reiko Omura-Elezović, danas umirovljena profesorica solo pjevanja koja je 1972. godine došla živjeti u Zagreb, počela prva predavati japanski jezik kao izvorni govornik i to u Školi za strane jezike SUVAG³⁰, a kasnije i u Centru za strane jezike APLO³¹. Naknadno se pridružila profesorici i Japanka Emi Kusumoto-Sulimanović koja je predavala japanski jezik u II., VII., XVI. gimnaziji te u Školi svjetskih jezika Varšavska 13³². Učenici ovo dvoje japanskih profesorica su tijekom godina uspješno sudjelovali na natjecanjima u znanju japanskog jezika u organizaciji Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu³³. Zbog doprinosa učenju japanskog jezika i širenja kulture Japana u Hrvatskoj te svom sudjelovanju od samih početaka u radu Hrvatskog društva učitelja japanskog jezika kao i prije spomenutom natjecanju u govoru na japanskom jeziku³⁴, ovim su dvjema profesoricama 27. studenoga 2015.

³⁰ *Interes za japanski jezik raste iz godine u godinu*. 2008. Intervju s Reiko Omura-Elezović. 24sata. Ponedjeljak, 4.2.2008.

<https://www.24sata.hr/pametnakunaa/interes-za-japanski-jezik-raste-iz-godine-u-godinu-48107> (17.6.2021.)

³¹ *Interes za japanski jezik raste iz godine u godinu*. 2013. Eho u nama i oko nas, portal za kulturu informacija i komunikacija. Udruga Collegium Hergešić. Zagreb. 3.8.2013.

<http://www.eho.com.hr/news/interes-za-japanski-jezik-raste-iz-godine-u-godinu/7543.aspx> (17.6.2021.)

³² *Interes za japanski jezik raste iz godine u godinu*. 2013. Eho u nama i oko nas, portal za kulturu informacija i komunikacija. Udruga Collegium Hergešić. Zagreb. 3.8.2013.

<http://www.eho.com.hr/news/interes-za-japanski-jezik-raste-iz-godine-u-godinu/7543.aspx> (17.6.2021.)

³³ *Interes za japanski jezik raste iz godine u godinu*. 2008. Intervju s Reiko Omura-Elezović. 24sata. Ponedjeljak, 4.2.2008.

<https://www.24sata.hr/pametnakunaa/interes-za-japanski-jezik-raste-iz-godine-u-godinu-48107> (17.6.2021.)

³⁴ *Održano 14. natjecanje u govorništvu na japanskom jeziku*. 2015. Veleposlanstvo Japana u Republici Hrvatskoj. Zagreb. <https://www.hr.emb-japan.go.jp/hr/2015/kultura-2015-05-natjecanje-u-govornistvu.html> (13.9.2021.)

godine uručena priznanja ministra vanjskih poslova Japana u Veleposlanstvu Japana u Zagrebu³⁵ (Heršak i Heršak 2015: 38).

Škola stranih jezika "ŠIMUNIĆ" iz Varaždina počela je s radom 1991. godine. Nastava japanskog jezika, koja se odvija jednom tjedno po 90 minuta, organizirana je u malim grupama (do 12 polaznika) iste dobi i jednake jezične kompetencije. Od 2009. godine polaznici stječu javno priznatu svjedodžbu, koja je u skladu sa *Zajedničkim europskim referentnim okvirom*, te upis u e-radnu knjižicu³⁶. Stručni nastavni kadar čine diplomirane profesorice sa specijalizacijom u Japanu koje se na satu koriste udžbenicima svjetskih izdavača kao što su *Oxford University Press*, *Cambridge University Press*, *Longman*, *Heineman*, *Hueber Verlag*, *Klett*³⁷. Sa stranice škole može se iščitati da se nastavnice služe direktnim pristupom, odnosno prirodnom metodom poučavanja japanskog budući da se u školi od samog početka, „čim prijeđu prag učionice“, motivira polaznike da komuniciraju na stranom jeziku jer nastavni program, osim čitanja i pisanja te upoznavanja s ponašanjem, običajima i kulturom Japanaca, obučava i vježbe slušnog razumijevanja i konverzacijske vježbe u svakodnevnim situacijama³⁸. A navedeno potvrđuje metoda koju primjenjuju nastavnice kod ranog poučavanja djece (od 4. godine nadalje): „Naši su nastavni programi tako koncipirani da đaci nemaju osjećaj učenja jer se strani jezik usvaja na prirodan način tzv. "immersion method", odnosno uranjanjem u jezik kroz mnoštvo raznovrsnih aktivnosti iza kojih se, naravno, kriju gramatičke strukture i vježbanje komunikacije s ostalom djecom u grupici od najviše desetak đaka.“³⁹.

Škola stranih jezika Latina, koja je osnovana u Zagrebu 2004. godine, nudi grupne (do 10 osoba) i individualne tečajeve japanskog jezika u trajanju do tri mjeseca, što podrazumijeva 10 sati (MINI tečaj), 20 sati (MEDIUM tečaj) ili 40 sati (STANDARD tečaj) učenja jezika. Nakon završenog tečaja polaznici dobivaju potvrdu o završenom

³⁵ *Posjet veleposlanika Japana*. 2016. SUVAG. Zagreb. <http://www.suvag.hr/english-posjet-veleposlanika-japana/> (17.6.2021.)

³⁶ *O nama*. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. https://www.skola-simunic.hr/o_nama/ (17.6.2021.)

³⁷ *Kvaliteta*. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. <https://www.skola-simunic.hr/kvaliteta/> (17.6.2021.)

³⁸ *Kvaliteta*. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. <https://www.skola-simunic.hr/kvaliteta/> (17.6.2021.), *Učite japanski*. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. <https://www.skola-simunic.hr/article/ucite-japanski/92/> (17.6.2021.)

³⁹ *Rano učenje*. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. <https://www.skola-simunic.hr/ranoucenje/> (17.6.2021.)

stupnju znanja jezika temeljenom na programu škole. Iako na svojim stranicama ne ističu kojim se pristupom, metodama ili udžbenicima služe u pučavanju japanskog jezika, naglašavaju da tečaj vodi izvorni govornik te da je težište rada na konverzaciji, na situacijskim ali i kulturološkim temama i vokabularu, kako bi se vrlo brzo razvio dijalog na stranom jeziku. Napominju da polaznici svoj napredak mogu osjetiti već nakon prvog dolaska jer se strani jezik počinje govoriti već od prvog susreta, što navodi na pomisao da se u nastavi nastavnik/nastavnica služi raznim pristupima s naglaskom na Direktnoj metodi⁴⁰.

Pri Odsjeku za indologiju i dalekoistočne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2004. godine ustrojen je slobodni trogodišnji studij japanologije na koji se mogu upisati diplomandi ili redovni studenti upisani na V. semestar sveučilišnog studija na nekom od fakulteta istoimenog sveučilišta. Međutim, studij se plaća i ne podliježe sustavu ECTS bodovanja, a pri njegovu završetku studenti dobivaju potvrdu (certifikat) s popisom ocjena iz položenih kolegija. Studij obuhvaća deset sati tjedno kolegija o japanskom jeziku, književnosti i kulturnoj povijesti Japana. Iz silabusa kolegija Japanske jezične vježbe da se iščitati da su nastavnici većinom izvorni govornici koji se na satu služe japanskim i engleskim jezikom te da se služe udžbenicima *Genki 1*, *Genki 2* i *Tobira* za koje postoje slikovne kartice, audio i video materijali. Stoga se može zaključiti da nastavnici na satu koriste više pristupa u poučavanju japanskog jezika, odnosno da se služe kombiniranom metodom poučavanja⁴¹.

Osnovna škola Stjepana Radića iz Čaglina ima u ponudi i japanski jezik kao izvannastavni predmet kojeg predaje Akiko Nishimoto Damjanović, izvorna govornica koja je ujedno i nastavnica engleskog jezika, a koja je u Hrvatsku došla 2000. godine. Njezini su učenici 2010. godine u zagrebačkom muzeju Mimara sudjelovali po četvrti put na Natjecanju u govorništvo na japanskom jeziku gdje su se u drugom dijelu programa u kategoriji skupnih izvedbi predstavili brojalicom, crtanjem lika iz crtića uz

⁴⁰ Latina. 2021. Latina škola stranih jezika. Zagreb. <https://www.latina.hr/> (17.6.2021.), *Povijest škole stranih jezika Latina*. 2021. Latina škola stranih jezika. Zagreb. <https://www.latina.hr/povijest-skole/> (17.6.2021.), *Tečajevi japanskog jezika*. 2021. Latina škola stranih jezika. Zagreb. <https://www.latina.hr/tecajevi-japanskog-jezika/> (17.6.2021.)

⁴¹ *Japanologija*. 2018. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. <https://japanologijaffzg.wixsite.com/home/slobodnji-studij> (17.6.2021.)

pjesmicu i tradicionalnim plesovima za djevojčice (Krajtner 2010). U toj su kategoriji narednih godina počeli osvajati prva mjesta⁴². Iz rečenog se može iščitati da se učiteljica služi kombiniranim pristupima u poučavanju japanskog jezika, prvenstveno direktnim pristupom te audiovizualnom metodom i metodom odgovora pokretima cijeloga tijela.

Škola stranih jezika „Enbe“ otvorena je 1. rujna 2009. godine u Zagrebu. Pri kraju tečajeva izdaju se potvrde (certifikati) koji su važeći za upis u e-radnu knjižicu i u skladu su sa *Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike* pa ih se stoga može upisati u europsku *Jezičnu putovnicu* i *Europass* životopis. O posebnostima tečaja stranih jezika koje nude ističu: „Naglasak je na komunikacijskom pristupu i radu na motivaciji polaznika uz korištenje novih tehnologija i, u slučaju potrebe, glazbe i humora“, te se uz to u svakom semestru provodi „čitanje lektire prilagođeno stupnju, praćenje napredovanja, probni ispit (s ciljem olakšavanja polaganja završnog ispita) te evaluaciju našeg rada nakon tečaja“⁴³.

Makoto hrvatsko japansko društvo je udruga osnovana 2014. godine u Zagrebu koja već sedmu godinu za redom organizira radionice japanskog jezika za polaznike koji se upisuju na temelju motivacijskog pisma i uz uvjet da imaju završeno osnovnoškolsko obrazovanje, s obzirom da su predavanja prilagođena polaznicima čija je prosječna dob uglavnom fakultetska. Postoje tri grupe radionica (početna, srednja i napredna) koje imaju svaka po 90 minuta predavanja tjedno. Besplatni didaktički materijal pisan na hrvatskom jeziku kojim se polaznici služe, a dostupan pod MIT licencom na GitHub repozitoriju, razvila je sama udruga u suradnji s polaznicima naprednijih grupa i na temelju povratnih informacija koje tokom semestra nastavnici prikupljaju kroz razgovor s polaznicima, kao i na temelju anketa pri završetku radionice. O tome tko su nastavnici nema nikakvih informacija, ali se iz napisanog da iščitati da koriste više pristupa i metoda. Nastava početne i srednje grupe je strukturirana. Početna grupa svaki tjedan uči novu teoretsku temu uz prateću domaću zadaću i vježbe na satu. Srednja grupa svaki drugi tjedan uči novu

⁴² OŠ Stjepana Radića Čaglin. 2018. *Čaglinški učenici osvojili prvo mjesto na natjecanju u govorništvu na japanskom*. Portal slavonski.hr. <https://slavonski.hr/os-stjepana-radica-caglin-caglinški-ucenici-osvojili-prvo-mjesto-na-natjecanju-u-govornistvu-na-japanskom/> (17.6.2021.)

⁴³ O školi ENBE. 2021. Škola stranih jezika ENBE. Zagreb. <https://www.en-be.net/skola/o-skoli> (17.6.2021.)

teoretsku temu te svaki parni tjedan vježba primjena onog što se naučilo tjedan prije. Na naprednoj grupi tematika je uvijek slobodna, a sastoji se od odgovaranja na pitanja, čitanja ne baš laganih tekstova, razgovora te igara na japanskom⁴⁴.

Prvi sveučilišni japanološki studij u Hrvatskoj osnovan je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli 2015. godine. To je preddiplomski trogodišnji sveučilišni studij Japanskoga jezika i kulture jednopredmetni i dvopredmetni u kombinaciji s ostalim smjerovima na istoimenom fakultetu. Tri godine kasnije osnovan je Odsjek za azijske studije, a zahvaljujući međunarodnoj suradnji odsjeka s s Odjelom za azijske studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani te japanskim sveučilištima u Tohoku, Hiroshimi, Tsukubi i Fukuoki, svake akademske godine studij ugošćuje troje-četvero izvornih govornika japanskog jezika u svojstvu lektora i lektorica koji pomažu u održavanju nastave kolegija Japanski jezik i Govorne vježbe te širenju znanja o japanskim običajima i kulturi⁴⁵. Na spomenutim kolegijima vezanima uz japanski jezik nastavnici kombiniraju razne pristupe te se stoga služe kombiniranom metodom, što podrazumijeva neprestanu uporabu japanskog jezika u komunikaciji te dijaloškim vježbama uz korišćenje multimedije dok se hrvatski koristi kod objašnjenja gramatike, ispravaka i prijevoda rečenica koje su dane kao primjer. Ovakvim kombiniranim pristupom, posebno Direktnim pristupom i Komunikativnim pristupom, koriste se i nastavnici na kolegijima u sklopu prvog jednopredmetnog i dvopredmetnog diplomskog sveučilišnog studija Japanologije, koji nudi opći ali i nastavnički smjer, a čija je prva generacija studenata startala akademske godine 2020./2021. godine.

4. JLPT, ZEROJ, *JF Standard* i Hrvatska kurikularna reforma

Osnovana 1972. godine u Tokiju, *The Japan Foundation*, odnosno Japanska zaklada (国際交流基金, *Kokusai Kōryū Kikin*), posebno tijelo u nadležnosti Ministarstva

⁴⁴ Makoto. 2021. Hrvatsko japansko društvo Makoto. Zagreb. <https://makoto.hr/aktivnosti/radionice-japanskog-jezika/> (17.6.2021.)

⁴⁵ *Povijest Odsjeka za azijske studije*. 2021. Filozofski fakultet Sveučilišta Juraj Dobrile u Puli. https://ffpu.unipu.hr/ffpu/azijskistudiji/povijest_odsjeka (17.6.2021.)

vanjskih poslova Japana, zadala si je za cilj predstavljati japansku kulturu širom svijeta i promicati međunarodne kulturne razmjene i suradnje u tri glavna područja: umjetnost i kulturna razmjena, učenje japanskog jezika u stranim zemljama te podrška japanskim studijima i intelektualnoj suradnji⁴⁶.

4.1 Japanese Language Proficiency Test (JLPT)

Japanska zaklada je 1984. godine pokrenula ispit znanja japanskog jezika poznat kao JLPT⁴⁷. Ispit znanja japanskog jezika JLPT - *Japanese Language Proficiency Test* (日本語 能力 試験, *Nihongo Nōryoku Shiken*) je ispit namijenjen isključivo neizvornim govornicima japanskog jezika s ciljem evaluacije i certificiranja njihovog znanja ovog jezika, a sastoji se od pet nivoa koji se polažu od N5 prema N1:

- „N5 – sposobnost razumijevanja osnova jezika, do određenog nivoa
- N4 – sposobnost razumijevanja osnova jezika
- N3 – sposobnost razumijevanja jezika koji se koristi u svakodnevnim situacijama, do određenog nivoa
- N2 – sposobnost razumijevanja jezika koji se koristi u svakodnevnim situacijama i u drugim okolnostima, do određenog nivoa
- N1 – sposobnost razumijevanja jezika u raznim okolnostima“⁴⁸.

Kako bi potpomognula učenje japanskog jezika i polaganje JLPT-a, Japanska zaklada je 2010. godine izdala *JF Standard (Japan Foundation Standard - Standard Japanske zaklade)* koji se temelji na *Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike*.

⁴⁶ Japan Foundation. 2021. *About us*. The Japan Foundation. Tokyo. <https://www.jpf.go.jp/e/about/index.html> (28.7.2021.), Kerameikon - Suvremena japanska keramika. 2021. Gradski Muzej Varaždin. Varaždin: <http://www.gmv.hr/hr/dogadjanja/kerameikon---suvremena-japanska-keramika,11162.html?t=j> (28.7.2021.)

⁴⁷ *What is the Japan Foundation?* 2016. Japan Foundation. Tokyo. https://www.jpf.go.jp/e/about/result/ar/2016/01_02.html (28.7.2021.)

⁴⁸ *Test znanja japanskog jezika – JLPT za DECEMBAR 2020*. 2014. Ambasada Japana u Bosni i Hercegovini. Sarajevo. https://www.bosnia.emb-japan.go.jp/itpr_bs/00_001186.html (16.9.2021.)

4.2 Zajednički europski referentni okvir za jezike (ZEROJ)

Zamišljen kao okvir jezičnih obrazovnih politika na europskoj razini, *Zajednički europski referentni okvir za jezike* ili skraćeno ZEROJ (eng. *Common European Framework of Reference for Languages* - CEFRL ili CEF) je dokument Vijeća Europe nastao u suradnji s uglednim europskim jezičnim institucijama. Pojavio se 1996. godine u svojoj prvoj verziji dok se tek 2001. godine pojavio u službenoj, revidiranoj verziji na engleskom i francuskom jeziku, a 2005. godine na hrvatskom jeziku pod nazivom *Zajednički europski referentni okvir za jezike — učenje, poučavanje i vrednovanje* (Bagić 2012: 226-227). „Ono što je prema Littleu (2006) kod ZEROJ-a možda revolucionarno jest činjenica da on po prvi put utjelovljuje međuovisnost nastavnog plana i programa, podučavanja i učenja te vrednovanja, pa je kao takav moćan alat u rukama svake države članice Vijeća Europe, koji prvenstveno služi kao vodič i potpora pri jezično obrazovnoj politici.“ (Bagić 2012: 228).

ZEROJ služi kao zajednički temelj za izradu nastavnih planova za jezike, programskih smernica, ispita, udžbenika i slično u cijeloj Europi sa željom stvaranja sveobuhvatnog, transparentnog i koherentnog okvira za učenje i poučavanje bez nametanja jednog isključivog, jedinstvenog sustava već da on bude prilagodljiv posebnim situacijama, odnosno da bude višestruko primjenjiv, fleksibilan, otvoren, dinamičan, jednostavan za uporabu i nedogmatičan, što podrazumijeva da nije vezan za bilo koju postojeću lingvističku ili obrazovnu teorijsku postavku ili praksu (Čeliković 2005: 1, 7-8). Iako danas postoje mnoge metode učenja i poučavanja suvremenih jezika, Vijeće Europe je dugi niz godina promicalo „pristup utemeljen na komunikacijskim potrebama učenika i uporabi materijala i metoda koje će učeniku pomoći da te potrebe ostvari te na pristupu u skladu s učenikovim osobinama“, međutim „uloga okvira nije da promiče neku određenu metodologiju poučavanja, već da ponudi opcije“ (Čeliković 2005: 145).

Unutar dokumenta nalazi se i *Europska jezična mapa*, u kojoj se bilježi učenje i napredak stranog jezika, a koja se sastoji od tri dijela: *Jezične putovnice (Europass)*,

Jezičnog životopisa i Dosjea. Jezična putovnica svom vlasniku omogućuje bilježenje i opisivanje vlastitih jezičnih vještina u skladu sa zajedničkim smjernicama, *Jezični životopis* služi za opisivanje osobnih iskustava sa svakim od stranih jezika koji se uči, dok *Dosje* sadrži primjere vlastitih uradaka koji dokazuju jezične vještine i znanja⁴⁹.

Cilj ZEROJ-a je stvoriti zajedničke temelje za jasno opisivanje ciljeva, sadržaja i metoda, kako bi se doprinijelo transparentnosti nastave, programa i svjedodžbi, te ustanovilo objektivne kriterije za opisivanje jezične kompetencije čime bi se olakšalo međusobno priznavanje kvalifikacija stečenih u različitim obrazovnim kontekstima, i na taj način olakšalo slobodno kretanje ljudi u Europi.

Kako bi na objektivan način opisao znanje stranog jezika, ZEROJ opisuje jezičnu kompetenciju na šest razina koje ukratko navodi Omnia – škola stranih jezika iz Rijeke:

„1. POČETNI (A1): PRIPREMNI

Na ovoj razini polaznik sa sugovornikom može razmijeniti osnovne informacije, postaviti pitanje i razumjeti odgovor, može upotrebljavati jednostavne fraze i rečenice, napisati razglednicu ili kratku poruku te pročitati veoma kratak i jednostavan tekst.

2. POČETNI (A2): TEMELJNI

Polaznik počinje shvaćati sustav vremena, može govoriti o sebi i svojoj prošlosti i pismeno prenijeti osnovne informacije. Iako još uvijek ne razumije dovoljno da bi održao komunikaciju, polaznik jednostavnim izrazima može opisati sebe, svoju obitelj, uvjete života i slično.

3. SAMOSTALAN (B1): RAZVOJNI

Polaznik nepripremljen može razumjeti i koristiti razne jezične funkcije pri pružanju i traženju informacija, prepričavanju događaja, sadržaja knjige ili filma. Može jednostavno pismeno komunicirati, iako je primjetno da pisani tekst nije pisao izvorni

⁴⁹ Što je Zajednički europski referentni okvir za jezike? 2016. OMNIA Centar za strane jezike. Rijeka. <https://omnia-jezici.com/2016/02/05/sto-je-europski-referentni-okvir-za-jezike/> (16.9.2021.)

govornik. Također, govornik se na ovoj razini može snaći u većini situacija u nekoj stranoj zemlji.

4. SAMOSTALNI (B2): PRIJELAZNI

Polaznik može vrlo dobro komunicirati na stranom jeziku i voditi zadovoljavajuću konverzaciju s izvornim govornikom. Nema većih problema u razumijevanju. Može razumjeti većinu TV vijesti i većinu filmova na standardnom jeziku. Može sudjelovati u diskusijama o poznatim temama i iznositi svoja mišljenja. Pisani jezik počinje sličiti pisanom jeziku izvornog govornika.

5. NAPREDNI (C1)

Polaznik je dosegnuo zavidnu razinu znanja stranog jezika. Jako dobro vlada svim bitnim jezičnim oblicima. Precizno može formulirati i prenijeti ideje i mišljenja drugim govornicima. Jezik može uspješno koristiti u društvene i profesionalne svrhe. Bez problema može razumjeti TV programe i filmove, pa čak i specijalizirane članke.

6. VRSNI (C2)

Polaznik uspješno može sudjelovati u diskusijama na razne teme te upotrebljavati idiome i kolokvijalizme. Na ovom stupnju polaznik strani jezik koristi tečno, prikladno i precizno – na razini izvornog govornika.⁵⁰

4.3 JF Standard

Ideja da komunikacija na japanskom može dovesti do međusobnog razumijevanja među ljudima nalazi se u središtu *JF Standarda* (*Japan Foundation Standard* - Standard Japanske zaklade) za obrazovanje na japanskom jeziku. Kako bi se produbilo međusobno razumijevanje kroz međukulturnu jezičnu komunikaciju potrebne su sljedeće dvije kompetencije: kompetentnost u izvršavanju zadataka i kompetentnost u međukulturnom razumijevanju. Prva je sposobnost korištenja jezika

⁵⁰ Što je Zajednički europski referentni okvir za jezike? 2016. OMNIA Centar za strane jezike. Rijeka <https://omnia-jezici.com/2016/02/05/sto-je-europski-referentni-okvir-za-jezike/> (16.9.2021.)

za izvršavanje određenih zadataka, dok je druga sposobnost razumijevanja i poštivanja vlastite i kulture drugih ljudi⁵¹.

JF Standard prikazuje razine pomoću izraza *can-do*, odnosno izraza „mogu učiniti“, a odnosi se na vrste zadataka koji se mogu obaviti pomoću japanskog jezika. Oni opisuju sposobnosti izvršavanja zadataka i podijeljeni su u šest razina od A1 do C2, isti onima koji se koriste u ZEROJ-u. Praktički se *JF Standard* sastoji od ZEROJ-evih *can-do* i *can-do JF Standarda*. Dok su ovi prvi višenamjenski apstraktni deskriptori, drugi su primjeri praktičnih jezičnih aktivnosti povezanih sa situacijama u kojima se koristi japanski jezik⁵².

4.4 Hrvatska kurikularna reforma

Kurikularna reforma, nazvana „Škola za život“, je jedna od prvih mjera kojom je od jeseni 2019. godine započela realizacija *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije u Republici Hrvatskoj* s ciljem uspostavljanja usklađenog i učinkovitog sustava odgoja i obrazovanja kroz cjelovite sadržajne i strukturne promjene, razvoj kompetencija potrebnih u 21. stoljeću, jednake prilike za sve učenike te cjeloviti razvoj učenika⁵³. „Kurikulumi u reformi se temelje na ishodima učenja, a nastavne metode mijenjaju se tako da se veći naglasak stavlja na rješavanje problema i kritičko mišljenje te poticanje kreativnosti i inovativnosti, a manje na dosadašnje, standardne načine učenja, kako ih popularno nazivamo 'bubanje napamet'.“ (Vuka 2019)

U *Metodološkom priručniku za izradu prijedloga predmetnih kurikuluma* iz 2016. godine se navodi da „U skladu s načelom otvorenosti kurikuluma, nacionalni kurikularni dokumenti ne propisuju već pružaju okvirne smjernice za učenja i poučavanja pojedinog predmeta, čime se ostavlja odgojno-obrazovnim radnicima izbor, pravo na različitost u pristupima i na prilagodbu načina izvedbe kurikuluma u

⁵¹ *About JF Standard*. 2018. JF Standard for Japanese-Language Education. The Japan Foundation Japanese-Language Institute, Urawa. <https://jfstandard.jp/summaryen/ja/render.do> (16.9.2021.)

⁵² *About JF Standard*. 2018. JF Standard for Japanese-Language Education. The Japan Foundation Japanese-Language Institute, Urawa. <https://jfstandard.jp/summaryen/ja/render.do> (16.9.2021.)

⁵³ *Što uključuje kurikularna reforma*. 2021. Cjelovita kurikularna reforma. Zagreb. <http://www.kurikulum.hr/sto-ukljucuje-kur-reforma/> (16.9.2021.)

skladu s potrebama i razinama znanja i vještina učenika, posebnim interesima, lokalnim okruženjem i uvjetima rada.“⁵⁴

Predmetni kurikulumi za strane jezike (engleski, talijanski, njemački, francuski) nisu preskritivni kao dosadašnji planovi i programi te se odluka o poučavanju određenog gradiva prepušta nastavniku⁵⁵. To se posebno odnosi na gramatiku. Naime, „gramatika ne smije biti sama sebi svrhom. Prednost se daje ujednačenom razvoju svih četiriju jezičnih vještina, razvoju međukulturne kompetencije i razvoju samostalnosti pa se vodilo računa da se ostavi dovoljno prostora u programu. Ukoliko se program optereti brojnim gramatičkim strukturama ne preostaje mjesta za uvježbavanje, učeničke prezentacije, suradničko učenje, suučeničko vrednovanje, projektnu nastavu, debate, razgovore o upotrebi strategija učenja i ostale bitne elemente“⁵⁶.

Međutim, ono što je vidljivo u predmetnim kurikulumima za strane jezike je izostanak ZEROJ-a iako „predmetni kurikulum Engleskoga jezika u potpunosti uključuje načela i strukturu ZEROJ-a na više razina“⁵⁷ kao što i „predmetni kurikulum Njemačkoga jezika u potpunosti uključuje načela i strukturu ZEROJ-a na više razina“⁵⁸, dok „Francuski i Talijanski jezik imaju referiranje na ZEROJ“⁵⁹. Željena razina znanja

⁵⁴ *Metodološki priručnik za izradu prijedloga predmetnih kurikuluma*. 2016. Cjelovita kurikularna reforma. Zagreb. <http://www.kurikulum.hr/wp-content/uploads/2016/03/METODOLOS%CC%8CKI-PRIRUC%CC%8CNIK-Predmetni-kurikulum-inac%CC%8Cica-1.2..pdf> (16.9.2021.)

⁵⁵ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Talijanski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju*. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9403> (26.7.2021.)

⁵⁶ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Talijanski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju*. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9403> (26.7.2021.)

⁵⁷ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju*. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9353> (26.7.2021.)

⁵⁸ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Njemački jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju*. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9349> (26.7.2021.)

⁵⁹ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju*. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9353>

stranog jezika nije navedena, jedino u svim predmetnim kurikulumima za strane jezike piše: „Učenici bi nakon osam godina učenja prvoga stranoga jezika trebali dosegnuti razinu A2”⁶⁰. Ali kako to vrednovati budući da bi propisivanje željene razine postignuća prema ZEROJ-u značilo da se na kraju razreda treba provesti određeni oblik provjere ostvarenosti istoga, što u Republici Hrvatskoj nije predviđeno niti državnim maturom⁶¹. Stoga, „da bi se ovaj kurikulumni dokument 'poravnao' s okvirom predstavljenim u ZEROJ-u bilo bi potrebno provesti opširnu proceduru usklađivanja s opisivačima ZEROJ-a kako bi se valjano i pouzdano moglo tvrditi da je određeni instrument mjerenja ili kurikulumni dokument usklađen s istima.”⁶². Kako to nije moguće provesti odlučeno je protiv deklarativnog izricanja povezanosti sa ZEROJ-em⁶³.

Uzmemo li *Kurikulum nastavnog predmeta Talijanski jezik za osnovne škole i gimnazije* (2019: 5-6) uvidjet ćemo da je promjena koju kurikulum za strane jezike donosi ponajprije konceptualna, što znači da umjesto preciznog navođenja sadržaja koji se u pojedinoj godini učenja i poučavanja jezika mora obraditi, kurikulum je organiziran po domenama (tri domene – Komunikacijska jezična vještina, Međukulturna komunikacijska kompetencija i Samostalnost u ovladavanju jezikom), a temelji se na definiranju odgojno-obrazovnih ishoda usmjerenih na učenika, gdje učenik preuzima središnju ulogu u procesu učenja i poučavanja.

(26.7.2021.)

⁶⁰ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju.* 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9353> (26.7.2021.)

⁶¹ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju.* 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9353> (26.7.2021.)

⁶² *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Njemački jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju.* 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9349> (26.7.2021.)

⁶³ *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Njemački jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju.* 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9349> (26.7.2021.)

Ako bi jednog dana japanski jezik uspio postati izborni strani jezik ili možda i redovni strani jezik u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj, onda bi predmetni kurikulum Japanskog jezika bio ipak drugačiji. Naime, japanski jezik je čvrsto povezan s opisivačima koji su u ZEROJ-u i s onima u *JF Standardu*, a koji su opet vezani uz polaganje JLPT ispita pri Japanskoj zakladi. Svakako bi od koristi bilo osvrnuti se na *Australski kurikulum iz japanskog jezika za osnovnu školu (Australian Curriculum: Japanese)* pri izradi predmetnog kurikulumuma jer se zbog svojih jezičnih specifičnosti japanski drugačije poučava i nema većih gramatičkih poveznica s europskim jezicima koji se poučavaju kod nas u školama i za koje postoje predmetni kurikulumi.

5. Japanski jezik kao mogući izborni predmet u hrvatskim školama

Nakon što bi se izradio predmetni kurikulum za Japanski jezik kao izborni i/ili redovni strani jezik u hrvatskim osnovnim i srednjim školama slijedilo bi upoznavanje roditelja s novim predmetom za dobivanje njihove privole za učenje istog od strane njihove djece, kao i izrada godišnjih izvedbenih planova (GiK) te pisanje nastavnih jedinica uz pronalaženje raznolikog nastavnog materijala. Japanski jezik bi se tako počeo poučavati od 4. razreda osnovne škole ili od 1. razreda srednje škole kako je predviđeno predmetnim kurikulumom za strane jezike.

5.1 Radionica japanskog jezika za roditelje

Na početku nastavne godine u sklopu roditeljskog sastanka predstavio bi se roditeljima predmet Japanski jezik u obliku desetominutne radionice. Ishodi radionice (kao jednog kratkog cjeloživotnog obrazovanja) bili bi da roditelji uoče i prepoznaju jednostavna obilježja japanske kulture, sudjeluju u vrlo kratkom i jednostavnome vođenom razgovoru, razviju zanimanje i pozitivan stav prema japanskoj kulturi i učenju japanskog jezika.

Tijek radionice bi bio slijedeći: Nastavnik započinje radionicu kratkom *Power Point* prezentacijom o nekim opće poznatim stvarima vezano za Japan kao što su Olimpijske igre, *origami*, *sushi*, *sashimi*, *sayōnara* i *arigatō*, slike iz filma *Sedam samuraja* redatelja Akire Kurosawe i ponekih japanskih crtanih fimova (*anime*) i stripova (*manga*), te četiri pisma kojima se služe (*hiragana*, *katakana*, *kanji*, *rōmaji*).

Zatim nastavnik, pokazujući slajd s fotografijom dvoje japanskih poslovnih ljudi, navodi činjenicu da Japanci u oslovljavanju jedan drugome neizostavno upotrebljavaju nastavke pristojnosti uz ime sugovornika ili neke treće osobe, kao što je na primjer nastavak *-san* u značenju gospodin ili gospođa, e da se pozdravljaju uz blagi naklon unaprijed (*ojigi*) te da obavezno razmjenjuju vizitkartu (*meishi*). Slijedom toga nastavnik dijeli roditeljima papiriće slične vizitkartama i traži od njih da na njoj napišu samo svoje osobno ime koristeći japansko slogovno pismo *katakana* kojim se pišu strane riječi, a koje nastavnik prikazuje na sljedećem slajdu. Dok roditelji pišu, nastavnik ih obilazi kako bi im eventualno pomogao u pisanju.

Nakon toga nastavnik na sljedećem slajdu prikazuje tekst pjesme o upoznavanju (*Aisatsu no uta*) napisan latiničnim pismom *rōmaji* i preveden na hrvatski kojeg će roditelji naučiti pjevati koristeći melodiju francuske uspavanke *Frère Jacques*, poznate u Hrvatskoj kao *Bratec Martin*:

<i>Hajimemashite. Hajimemashite.</i>	Prvi put se vidimo. 2x
<i>Ana desu. Ivan desu.</i>	Ja sam Ana. Ja sam Ivan.
<i>Dōouzo yoroshiku. Dōzo yoroshiku.</i>	Drago mi je. 2x
<i>Sayōnara. Sayōnara.</i> ⁶⁴	Doviđenja! 2x

Prvo nastavnik pjeva, a zatim traži od roditelja da zajedno otpjevaju. Nakon toga, uz instrumentalnu bazu, još jednom svi skupa pjevaju pjesmu.

Nastavnik zatim poziva jednog roditelja ispred ploče te objašnjava da će uz pomoć teksta pjesme izvesti kratak dijalog:

Nastavnik: *Hajimemashite. (ime) desu. Dōzo yoroshiku.*

⁶⁴ Vlastiti tekst pjesme.

Roditelj: *Hajimemashite. (ime) desu. Dōzo yoroshiku.*

Nastavnik: *Sayōnara!*

Roditelj: *Sayōnara!*

Nastavnik zatim poziva drugog roditelja. Kaže mu da će izvesti isti dijalog, ali da će se ovog puta jedan drugome nakloniti za 15 stupnjeva kada izgovore *Hajimemashite*. (= Prvi put se vidimo.). Zatim nastavnik i roditelj izvedu dijalog uz naklon.

Nastavnik još jednom poziva jednog roditelja, ali ovaj put traži od roditelja da uzme sa sobom vizitkartu. Nastavnik objašnjava kako se vizitkarta drži pri kraju objema rukama kod naklona dok se izgovara *Hajimemashite*. (= Prvi put se vidimo.), a zatim se desnom rukom istovremeno predaje drugoj osobi dok se izgovara vlastito ime, te se naposljetku tuđa vizitkarta pri kraju drži objema rukama i izgovara *Dōzo yoroshiku*. (= Drago mi je.). Nakon objašnjenja, nastavnik i roditelj izvode dijalog uz naklon i razmjenu vizitkarata.

Pri kraju se nastavnik zahvali roditeljima s *Arigatō gozaimasu*. (= Hvala Vam!) i pozdravi ih sa *Sayōnara*. (= Doviđenja!).

5.2 Nastavna jedinica japanskog jezika

Pod pretpostavkom da su učenici na početku nastavne godine u sklopu Japanskog jezika usvojili dva japanska slogovna pisma *hiraganu* i *katakanu* te počeli učiti i manji broj neophodnih kineskih znakova *kanji*, ovdje je prijedlog tijeka jedne nastavne jedinice Japanskog jezika koji bi slijedio prethodno obrađenoj nastavnoj jedinici vezanoj uz upoznavanje:

NASTAVNI PREDMET	Japanski jezik
RAZRED	4. razred osnovne škole (1. godina učenja)
OPĆI METODIČKI PODACI	
Trajanje sata:	1 školski sat (45 minuta)

Mjesto održavanja:	učionica
Tema:	Osobni identitet
Podtema:	Pozdravljanje na formalnoj i neformalnoj razini
Nastavna jedinica:	Pozdravi (あいさつ <i>Aisatsu</i>)
Tip sata:	obrada novog gradiva
Ključni pojmovi:	あいさつ <i>aisatsu</i> (= pozdravi), 日(ひ) <i>hi</i> (= sunce, dan), 月(つき) <i>tsuki</i> (= mjesec), あさ <i>asa</i> (= jutro), ひる <i>hiru</i> (= poslijepodne), ばん <i>ban</i> (=večer), よる <i>yoru</i> (=večer, noć), おはようございます <i>ohayō gozaimasu</i> (= Dobro jutro!), こんにちは <i>konnichiwa</i> (= Dobar dan!), こんばんは <i>konbanwa</i> (= Dobra večer!), おやすみなさい <i>oyasumi nasai</i> (= Laku noć!)
Cilj sata:	Usvojiti nazive sunca i mjeseca, četiri doba dana te pripadajućih pozdrava u formalnom i neformalnom obliku te znati prepoznati i napisati u <i>kanji</i> pismu (kineskom pismu) nazive sunca i mjeseca dok doba dana i pozdrave znati čitati i napisati slogovnim pismom <i>hiragana</i> .
Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema:	Osobni i socijalni razvoj Učenik razvija komunikacijske kompetencije. Učiti kako učiti Učenik upravlja informacijama.
Odgojno-obrazovni ishodi predmeta:	A. Komunikacijska jezična kompetencija • odgojno-obrazovni ishodi Neverbalno i verbalno reagira na izgovorene riječi te vrlo kratke i jednostavne upute i pitanja. Prepoznaje grafijske slike jednostavnih riječi. Ponavlja riječi i vrlo kratke i jednostavne rečenice oponašajući

japanski sustav glasova.

Upotrebljava učestale riječi oponašajući japanski sustav glasova.

Razgovara s drugom osobom te s njom razmjenjuje naučene vrlo kratke i jednostavne rečenice.

Preslikava slogovno pismo *kana* i kinesko pismo *kanji*

Preslikava jednostavne učestale riječi.

- **razrada ishoda**

- povezuje izgovorene riječi ili zvučni zapis riječi sa slikovnim prikazima i predmetima

- povezuje izgovorene upute ili zvučni zapis uputa s radnjama

- imenuje nazive na temelju uputa ili pitanja

- povezuje grafijsku sliku riječi (čiji je izgovor jednak ili vrlo sličan pisanome obliku) sa slikovnim prikazom

- povezuje grafijsku sliku riječi s njezinim izgovorom

- ponavlja izgovor riječi i nekoliko riječi u nizu prema slušnome modelu

- izgovara učestale riječi (imenuje, odgovara) na temelju slikovnoga, slušnoga i pisanoga poticaja

- upotrebljava osnovne komunikacijske obrasce

- pozdravlja, pita za zdravlje

- preslikava nazive kineskog pisma *kanji* prema predlošku

- preslikava nazive pisani slogovnim pismom *hiragana* prema predlošku

- preslikava ključne riječi kako bi razvio grafomotoriku (u smislenim aktivnostima)

B. Međukulturna komunikacijska kompetencija

Uočava međukulturna iskustva u poznatome kontekstu te prepoznaje osnovne činjenice i obilježja kultura ciljnoga jezika i drugih kultura i uočava sličnosti s vlastitom kulturom.

Prepoznaje i oponaša osnovne obrasce uljudnoga ophođenja u simuliranim međukulturnim susretima.

- pravilno reagira u vrlo jednostavnim komunikacijskim situacijama na japanskom jeziku
 - ponavlja izraze za pozdravljanje i oslovljavanje osoba u poznatome kontekstu na formalnoj i neformalnoj razini
 - oponaša neverbalne znakove
- Pokazuje zanimanje za učenje o kulturi ciljnoga jezika.
- pozitivno reagira na prigodne sadržaje i aktivnosti u bliskome kontekstu

C. Samostalnost u ovladavanju jezikom

Razvija zanimanje i pozitivan stav prema učenju japanskoga jezika igrama, crtanjem, pjesmicama, brojalicama i pokretom.

Uočava i koristi se najosnovnijim kognitivnim strategijama učenja jezika.

- gleda i pozorno sluša učitelja, druge učenike i zvučno-vizualne zapise
- ponavlja i uvježbava vrlo kratke i učestale riječi i izraze razmjenjujući ih s drugima
- oponaša zvukove i intonaciju
- uz smjernice sudjeluje u komunikaciji simuliranih situacija stvarnoga života

Uočava i koristi se najosnovnijim društveno-afektivnim strategijama učenja jezika.

- razvija početni pozitivan stav i zanimanje za učenje japanskoga jezika
- oponaša interakciju i surađuje s drugima u paru ili skupini pokazujući prema njima suosjećajnost igrom, pjesmom, dijeljenjem uloga i kretanjem

Uočava i primjenjuje najosnovnije tehnike kreativnoga izražavanja.

- kreativno se izražava pjesmom i glumom

Prepoznaje i razlikuje različite izvore informacija (razni audiovizualni i digitalni materijali te didaktički materijali učitelja).

	<p>Razvija vlastite strategije učenja japanskog jezika te oblikuje samoprocjene i međusobne procjene.</p> <p>Prati vlastito učenje japanskog jezika.</p> <p>– usvaja novo gradivo pomoću već poznatih struktura</p>
Oblici rada:	frontalni, individualni, u paru
Nastavne metode:	metoda usmenog izlaganja, vizualna metoda, metoda demonstracije, metoda čitanja, metoda pisanja
Korišteni mediji (nastavna sredstva i pomagala) za učenike:	videozapisi s <i>YouTube</i> kanala, kviz na mrežnoj stranici <i>Live worksheets</i> , tekst pjesme ispisan na papiru, bilježnica
<p>Struktura nastavne djelatnosti:</p> <p>Uvodni dio: Motivacija; Gledanje i slušanje s razumijevanjem 5.min</p>	<p style="text-align: center;">Aktivnosti učenika:</p> <p>Nastavnik započinje sat sa: 皆さん、授業を始めましょう！ <i>Minasan, jugyō wo hajimemashō!</i> (= Započnimo svi s nastavom!)</p> <p>Nastavnik pokazuje sliku sunca, govoriこれは 日です。 <i>Kore wa hi desu.</i> 日。 <i>Hi.</i> te pitaこれは何ですか？ <i>Kore wa nan desu ka?</i> (= Ovo je sunce. Sunce. Što je ovo?)</p> <p>Učenici odgovaraju 日です。 <i>Hi desu.</i> (= Sunce.)</p> <p>Nastavnik crta na ploči <i>kanji</i> sunca 日 i brojkama označava poteze te piše čitanje slogovnim pismom <i>hiragana</i>.</p> <p>Nastavnik pokazuje sliku mjeseca, govoriこれは月です。 <i>Kore wa tsuki desu.</i> 月。 <i>Tsuki.</i> te pitaこれは何ですか？ <i>Kore wa nan desu</i></p>

<p>Glavni dio: AKTIVNOST 1 Učenje – obrada novih nastavnih sadržaja: 15 min. Gledanje i slušanje s razumijevanjem</p>	<p><i>ka?</i> (= Ovo je mjesec. Mjesec. Što je ovo?)</p> <p>Učenici odgovaraju 月です. <i>Tsuki desu.</i> (= Mjesec.)</p> <p>Nastavnik crta na ploči <i>kanji</i> mjeseca 月 i brojkama označava poteze i piše čitanje slogovnim pismom <i>hiragana</i>.</p> <p>Nastavnik pokazuje sliku sunca i pita <i>これは日ですか? Kore wa hi desu ka?</i> 月ですか? <i>Tsuki desu ka?</i> (= Je li ovo sunce? Ili mjesec?)</p> <p>Učenici odgovaraju 日です. <i>Hi desu.</i> (= Sunce.)</p> <p>Nastavnik lijepi sliku sunca pored njegovog <i>kanji</i> pisma.</p> <p>Nastavnik pokazuje sliku mjeseca i pita <i>これは月ですか? Kore wa tsuki desu ka?</i> 日ですか? <i>Hi desu ka?</i> (= Je li ovo mjesec? Ili sunce?)</p> <p>Učenici odgovaraju 月です. <i>Tsuki desu.</i> (= Mjesec.)</p> <p>Nastavnik lijepi sliku mjeseca pored njegovog <i>kanji</i> pisma.</p> <p>Nastavnik pokazuje učenicima sliku koja na jednoj strani ima prikaz sunca, a na drugoj mjeseca. Pita <i>これは何ですか? Kore wa nan desu ka?</i> (= Što je ovo?)</p> <p>Učenici odgovaraju 日です. <i>Hi desu.</i> (= Sunce.)</p> <p>Nastavnik pita <i>これは何ですか? Kore wa nan desu ka?</i> (= Što je ovo?)</p>
---	--

<p>AKTIVNOST 2 Gledanje i slušanje s razumijevanjem</p>	<p>Učenci odgovaraju 月です. <i>Tsuki desu.</i> (= Mjesec.)</p> <p>Nastavnik pokazuje učenicima videozapis na kojem izvorni govornik, koristeći istu sliku sa suncem i mjesecom uz pokrete kao male kazaljke na satu koje se pomiču na 9:00 sati (sunce), 12:00 sati (sunce), 15:00 sati (mjesec) i 18:00 sati (mjesec), izgovara nazive četiriju doba dana: あさ <i>asa</i> (= jutro), ひる <i>hiru</i> (= dan), ばん <i>ban</i> (= večer), よる <i>yoru</i> (= noć).</p> <p>https://youtu.be/Fu0nZHNuye0 (0:33-0:42 min.)</p> <p>Učenci gledaju videozapis.</p> <p>Nastavnik imitira izvornog govornika s videozapisa te izgovara nazive doba dana i pokazuje slikom i pokretima: あさ <i>asa</i> (= jutro), ひる <i>hiru</i> (= dan), ばん <i>ban</i> (= večer), よる <i>yoru</i> (= noć), tražeći da učenici ponavljaju za njim/njom.</p> <p>Učenci ponavljaju za nastavnikom nazive doba dan.</p> <p>Nastavnik imitira izvornog govornika s videozapisa te izgovara nazive i pokazuje samo pokretima bez slike: あさ <i>asa</i> (= jutro), ひる <i>hiru</i> (= dan), ばん <i>ban</i> (= večer), よる <i>yoru</i> (= noć), tražeći da učenici ponavljaju za njim/njom nazive i izvode iste pokrete.</p> <p>Učenci ponavljaju za nastavnikom nazive doba dana i imitiraju pokrete.</p> <p>Nastavnik ponovo imitira pokrete i nazive doba dana あさ <i>asa</i> (= jutro), ひる <i>hiru</i> (= dan), ばん <i>ban</i> (= večer), よる <i>yoru</i> (= noć), te ih redom <i>hiraganom</i> piše na ploču u nastavku <i>kanjija</i> sunca, odnosno mjeseca.</p>
--	---

Nastavnik pokazuje učenicima videozapis na kojem izvorni govornik, koristeći istu sliku sa suncem i mjesecom uz pokrete kao male kazaljke na satu koje se pomiču na 9:00 sati (sunce), 12:00 sati (sunce), 15:00 sati (mjesec) i 18:00 sati (mjesec), izgovara formalne pozdrave: おはようございます。 *Ohayō gozaimasu.*, こんにちは。 *Konnichiwa.*, こんにちは。 *Konbanwa*, おやすみなさい。 *Oyasumi nasai.*

<https://youtu.be/Fu0nZHNuye0> (0:43-0:54 min.)

Učenci gledaju videozapis.

Nastavnik, pokazujući istim pokretima iz prethodnog zadatka sliku sa suncem i mjesecom, izgovara nazive doba dana i pripadajući pozdrav dok učenici ponavljaju za njim/njom: あさ。

Asa. おはようございます。 *Ohayō gozaimasu.*; ひる。 *Hiru.*

こんにちは。 *Konnichiwa.*; ばん。 *Ban.* こんにちは。 *Konbanwa.*;

よる。 *Yoru.* おやすみなさい。 *Oyasumi nasai.*

Učenci ponavljaju za nastavnikom naziv doba dana i pripadajući mu pozdrav.

Nastavnik bez slike uz pokrete izgovara samo pozdrave, a učenici imitiraju i ponavljaju: : あさ。 *Asa.* おはようございます。

Ohayō gozaimasu.; ひる。 *Hiru.* こんにちは。 *Konnichiwa.*;

ばん。 *Ban.* こんにちは。 *Konbanwa.*; よる。 *Yoru.*

おやすみなさい。 *Oyasumi nasai.*

Učenci ponavljaju za nastavnikom pozdrave i imitiraju pokrete.

<p>AKTIVNOST 3 Pisanje</p>	<p>Nastavnik ponovo imitira pokrete i pozdrave おはようございます。 <i>Ohayō gozaimasu.</i>; こんにちは。 <i>Konnichiwa.</i>; こんばんは。 <i>Konbanwa.</i>; おやすみなさい。 <i>Oyasumi nasai.</i> te ih redom <i>hiraganom</i> piše na ploču u nastavku doba dana. Učenici slušaju i prate što nastavnik govori i radi.</p>
<p>AKTIVNOST 4 Čitanje razumijevanjem</p>	<p>Nastavnik objašnjava pokazujući na ploči pozdrave おはようございます, こんにちは, , こんばんは, おやすみなさいは あいさつです。 <i>Ohayōgozaimasu, konnichiwa, konbanwa,</i> <i>oyasuminasai wa aisatsu desu.</i>(= Dobro jutro, dobar dan, dobra večer, laku noć su pozdravi.) te piše na ploči temu あいさつ <i>Aisatsu</i> (= Pozdravi.). Učenici slušaju i prate što nastavnik govori i radi.</p> <p>Nastavnik traži od učenika da prepisu sve s ploče: 皆さん、書きましょう！ <i>Minasan, kakimashō!</i> (= Svi, hajdemo prepisati!) Učenici prepisuju s ploče.</p> <p>Nastavnik dijeli učenicima tekst pjesme o pozdravima あいさつの歌 <i>Aisatsu no uta</i> (= Pjesma o pozdravima) koja se pjeva na melodiju uspavanke <i>Bratec Martin</i>.</p> <p>Nastavnik poziva učenike da zajedno pročitaju tekst: 一緒に読みましょう！ <i>Issho ni yomimashō!</i> (= Hajdemo zajedno čitati!) Učenici čitaju zajedno s nastavnikom tekst pjesme:</p>

おはよう。 *Ohayō.* (= Dobro jutro!)

おはよう。 *Ohayō.* (= Dobro jutro!)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= Kako si?)

げんきですか? *Genki desu ka?* (= Kako si?)

わたしはげんきです。 *Watashi wa genki desu.* (= Ja sam dobro.)

わたしはげんきです。 *Watashi wa genki desu.* (= Ja sam dobro.)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= (A ti) kako si?)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= (A ti) kako si?)

こんにちは。 *Konnichiwa.* (= Dobar dan!)

こんにちは。 *Konnichiwa.* (= Dobar dan!)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= Kako si?)

げんきですか? *Genki desu ka?* (= Kako si?)

わたしはげんきです。 *Watashi wa genki desu.* (= Ja sam dobro.)

わたしはげんきです。 *Watashi wa genki desu.* (= Ja sam dobro.)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= (A ti) kako si?)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= (A ti) kako si?)

こんばんは。 *Konbanwa.* (= Dobra večer!)

こんばんは。 *Konbanwa.* (= Dobra večer!)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= Kako si?)

げんきいですか? *Genki desu ka?* (= Kako si?)

<p>AKTIVNOST 5</p> <p>Vježbanje ponavljanje; Gledanje slušanje razumijevanjem, pjevanje: 5 min.</p> <p>AKTIVNOST 6</p> <p>Vježbanje ponavljanje; govorne vježbe 5 min.</p>	<p>わたしはげんきです。 <i>Watashi wa genki desu.</i> (= Ja sam dobro.)</p> <p>わたしはげんきです。 <i>Watashi wa genki desu.</i> (= Ja sam dobro.)</p> <p>げんきですか? <i>Genki desu ka?</i> (= (A ti) kako si?)</p> <p>げんきですか? <i>Genki desu ka?</i> (= (A ti) kako si?)</p> <p>おやすみ。 <i>Oyasumi.</i> (= Laku noć!)</p> <p>おやすみ。 <i>Oyasumi.</i> (= Laku noć!)</p> <p>げんきいですか? <i>Genki desu ka?</i> (= Kako si?)</p> <p>げんきですか? <i>Genki desu ka?</i> (= Kako si?)</p> <p>わたしはげんきです。 <i>Watashi wa genki desu.</i> (= Ja sam dobro.)</p> <p>わたしはげんきです。 <i>Watashi wa genki desu.</i> (= Ja sam dobro.)</p> <p>げんきですか? <i>Genki desu ka?</i> (= (A ti) kako si?)</p> <p>げんきですか? <i>Genki desu ka?</i> (= (A ti) kako si?)</p> <p>Nastavnik poziva učenike da poslušaju i pogledaju na videozapisu pjesmu あいさつの歌 <i>Aisatsu no uta.</i></p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=LHDHfSDUaTQ (2:15)</p> <p>Učenici slušaju i prate na videozapisu pjesmu i popratni tekst pjesme.</p> <p>Nastavnik poziva učenike da otpjevaju pjesmu o pozdravima uz prateći videozapis: これはカラオケです。 <i>Kore wa karaoke desu.</i> (= Ovo su karaoke.) 今は「あいさつの歌」を歌いましょう。 <i>Ima wa「Aisatsu no uta」o utaimashō!</i> (= Otpjevajmo Pjesmu o</p>
--	--

pozdravima!)

Učenci pjevaju pjesmu prateći videozapis na kojem je tekst pjesme.

Nastavnik poziva učenika da dođe na ploču kako bi izveli situacijsku vježbu. 会話をしましょう。 *Kaiwa wo shimashō!* (=

Hajdemo razgovarati!)

Nastavnik na hrvatskom jeziku objašnjava da će prvo on/ona i učenik izvesti pozdrave, a da nakon toga ostali učenici u paru moraju izvesti iste pozdrave uz imitiranje pokreta.

Nastavnik (N) pozdravlja formalno i neformalno uz pokrete.

Učenik (U) imitira nastavnika u govoru i pokretu:

N: おはようございます。 *Ohayō gozaimasu.* (klanja se 15 stupnjeva prema učenika)

U: おはようございます。 *Ohayō gozaimasu.* (klanja se 15 stupnjeva prema nastavniku)

Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.

N: おはよう。 *Ohayō.* (maše učeniku)

U: おはよう。 *Ohayō.* (maše nastavniku)

Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.

N: こんにちは。 *Konnichiwa.* (klanja se 15 stupnjeva prema učenika)

<p>Završni dio: Domaća zadaća:</p> <p>Usustavljanje i provjeravanje (evaluacija) usvojenosti: 5 min.</p>	<p>U: こんにちは。 <i>Konnichiwa</i>. (klanja se 15 stupnjeva prema nastavniku)</p> <p>Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.</p> <p>N: こんにちは。 <i>Konnichiwa</i>。 (maše učeniku)</p> <p>U: こんにちは。 <i>Konnichiwa</i>。 (maše nastavniku)</p> <p>Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.</p> <p>N: こんにちは。 <i>Konbanwa</i>. (klanja se 15 stupnjeva prema učenika)</p> <p>U: こんにちは。 <i>Konbanwa</i>. (klanja se 15 stupnjeva prema nastavniku)</p> <p>Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.</p> <p>N: こんにちは。 <i>Konbanwa</i>. (maše učeniku)</p> <p>U: こんにちは。 <i>Konbanwa</i>. (maše nastavniku)</p> <p>Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.</p> <p>N: おやすみなさい。 <i>Oyasumi nasai</i>. (klanja se 15 stupnjeva prema učenika)</p>
--	--

U: おやすみなさい。Oyasumi nasai. (klanja se 15 stupnjeva prema nastavniku)

Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.

N: おやすみ。Oyasumi. (maše učeniku)

U: おやすみ。Oyasumi. (maše nastavniku)

Učenci prate pozdrave, a zatim u paru imitiraju pozdrave u govoru i pokretima.

Nastavnik zahvaljuje učeniku koji je bio na ploči s njime:

ありがとう。 Arigatō. (= Hvala!)

Učenik se vraća natrag u klupu.

Nastavnik na hrvatskom jeziku zadaje učenicima za domaći uradak da nacrtaju u obliku stripa (*manga*) četiri dijaloga u kojima se osobe pozdravljaju u četiri različita doba dana te da napišu nazive doba dana i da sunce i mjesec nacrtaju u obliku kanjija.

Učenci zapisuju što imaju za domaći uradak.

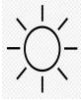

Nastavnik poziva učenike da urade *online* vježbu u obliku kviza koju im šalje u aplikaciju *Teams* na njihove školske tablete:

練習をしましょう。Renshū wo shimashō! (= Idemo vježbati!)

Kviz o pozdravima pisan hiraganom:

<https://www.liveworksheets.com/ox2210339ig>

Učenci na svojim školskim tabletima rješavaju kviz.

	<p>Nastavnik traži od učenika da se samovrednuju i da na papiru s tekstom pjesme あいさつの歌 <i>Aisatsu no uta</i> zaokruže ili oboje <i>emotikon</i> (smajlič): radosno lice (U potpunosti razumijem! Mogu krenuti dalje.), neutralno lice (Razumijem, ali će mi trebati još malopomoći i vježbe.), tužno lice (Uopće ne razumijem. Morat ću još poraditi na ovome.).</p> <p>Učenici bojjaju ili zaokružuju <i>emotikon</i>.</p> <p>Nastavnik traži da učenici taj papir zalijepe u bilježnicu.</p> <p>Učenici lijepe papir u bilježnicu.</p> <p>Nastavnik završava sat riječima: 皆さん、授業を終わりました! さようなら! <i>Minasan, jugyō wo owarimashō! Sayōnara!</i> (= Završimo svi s nastavom! Doviđenja!)</p> <p>Učenici odzdravljaju nastavnika sa さようなら! <i>Sayōnara!</i> (= Doviđenja!)</p>
<p>Plan ploče:</p>	<p style="text-align: center;">あいさつ</p> <p style="text-align: center;">  ひ ; 日 あさ おはようございます。 </p> <p style="text-align: center;">ひる こんにちは。</p> <p style="text-align: center;">  つき ; 月 ばんこんばんは。 </p> <p style="text-align: center;">よる おやすみなさい。</p>

Domaća zadaća:	Nacrtati u obliku stripa (<i>manga</i>) četiri dijaloga u kojima se osobe pozdravljaju u četiri različita doba dana te kod svakog dijaloga napisati naziv doba dana, a sunce i mjesec nacrtati u obliku <i>kanjija</i> .
Korišteni didaktički materijal – izvori za učitelje:	Mrežni kanal <i>YouTube</i> : https://www.youtube.com/watch?v=Fu0nZHNuYe0 https://www.youtube.com/watch?v=LHDHfSDUaTQ Mrežna poveznica <i>Live worksheets</i> : https://www.liveworksheets.com/ox2210339ig

5.3 Materijali za pripremu nastavne jedinice

U pripremi nastavne jedinice pod temom あいさつ *Aisatsu* (= Pozdravi) koristili su se materijali koji se mogu pronaći na raznim mrežnim stranicama, ali i oni samostalno izrađeni. To su tri nastavne (didaktičke) kartice, dva videa, tekst pjesme pisan japanskim slogovnim pismom *hiragana* te pridružene mu sličice, *online* video kviz i tekst za samovrednovanje.

5.3.1 Vizualni materijali

Kao vizualni materijali planirane su samostalno izrađene od strane nastavnika tri nastavničke (didaktičke) kartice (*flashcards*): kartica sunca, kartica mjeseca te dvostrana okrugla kartica sa suncem i mjesecom. Te kartice, uz nastavnikove pokrete, kojima se imitira buđenje, spavanje, i slično, služe kako bi se što jednostavnije objasnili nazivi sunca i mjeseca te promjene doba dana, a da se pritom ne mora služiti materinskim jezikom.

5.3.2 Audiovizualni materijali

Kao audivizualni materijali, kako bi učenici bili izloženi što više japanskom jeziku od strane izvornih govornika kao i japanskome pismu (u ovom slučaju slogovnom pismu *hiragana* i kineskom pismu *kanji*), iskorištena su dva videozapisa s mrežnih stranica i mrežnog kanala *YouTube*.

Prvi videozapis naslovljen あいさつ・Aisatsu (= Pozdravi) (<https://youtu.be/Fu0nZHNuye0>), u kojem Japanka Mizuki-san izgovara nazive doba dana i prateće pozdrave korištenjem pokreta i dvostrane okrugle kartice sa suncem i mjesecom, pripada školi stranih jezika *Shinjuku Japanese Language Institute* (SNG) iz Tokija, osnovane 1975. godine, koja primjenjuje „Ezoe metodu“ poučavanja koju su zajedno osmislili otac Ezoe Takayoshi 江副隆愛 (1923.-2016.), majka Ezoe Setsuko 江副勢津 te stariji sin Ezoe Takahide 江副隆秀 (današnji ravnatelj škole), a koja se temelji na vizualnom pristupu gramatici i vokabularu (Ezoe 2021). Za pripremu nastavne jedinice あいさつAisatsu (= Pozdravi) korištena su dva isječka iz spomenutog videozapisa: prvi, u trajanju 9 sekundi (0:33-0:42 min.), u kojemu Mizuki-san, koristeći se pokretima i dvostranom slikom sunca i mjeseca, predstavlja četiri doba dana, te drugi, u trajanju isto 9 sekundi (0:43-0:54 min.), u kojemu Mizuki-san, koristeći se ponovo pokretima i dvostranom slikom sunca i mjeseca, predstavlja pozdrave ovisno o dobu dana. Cijelo vrijeme, dok Mizuki-san predstavlja nazive doba dana i pozdrave, na ekranu se pojavljuju nazivi istih pisani japanskim slogovnim pismom *hiragana*.

Drugi videozapis naslovljen あいさつのうた・ひらがなの歌で・挨拶の仕方を学ぼう・歌のおやつAisatsu no uta ·Hiragana no uta de · Aisatsu no shikata o manabō ·Uta no oyatsu (= Pjesma o pozdravima · Pjesma s tekstom na *hiragani* · Naučimo pozdravljati! ·Pjevni zalogaj) (<https://www.youtube.com/watch?v=LHDHfSDUaTQ>), je pjesma o pozdravima napravljena u obliku japanskog crtano animiranog filma (*anime*) od strane *KidsMusicTime* kanala iz Japana, u trajanju 2:15 minuta, popraćenog tekstom u obliku titlova pisanih

japanskim slogovnim pismom *hiragana* i cijelim tekstom pjesme napisanim *hiraganom* u podnožju videozapisa.

Uporaba ovog drugog videozapisa kao audiovizualnog materijala je dvojaka: s jedne strane jezik se bolje usvaja slušajući izvornog govornika i pjevajući uz njega uz već poznatu melodiju (uspavanka *Bratec Martin*), s druge strane putem ovog videozapisa učenik razvija kulturnu kompetenciju. Naime, videozapis je napravljen u obliku japanskih crtanih filmova (*anime*), pjesma je popraćena tekstom pisanim japanskim pismom *hiragana* (*karaoke*) te u njemu kod pozdrava glavni likovi rade naklon (*ojigi*), neizostavan u Japanu kod pozdravljanja i upoznavanja.

5.3.3 Tekstovni materijal

Kao tekst za čitanje uzet je tekst pjesme pisane *hiraganom* koji se nalazi ispod samog videozapisa, a u slučaju da nije tako sam nastavnik bi ga ispisao *hiraganom*. Tekst pjesme sadržava učeniku već poznate izraze u neformalnom obliku kao što su *げんきですか? Genki desu ka?* (= Kako si?) i *わたしはげんきです。Watashi wa genki desu.* (= Ja sam dobro.), koje je učenik prethodno već učio u sklopu nastavne jedinice o upoznavanju. Nove riječi, odnosno izrazi su samo pozdravi u neformalnom obliku, tako da ovaj tekst ima dvojaku ulogu: služi da učenik u toku sata čita tekst pisan jednim od japanskih pisama te da istovremeno ponavlja tek obrađene pozdrave i već prethodno obrađene izraze. Sam tekst će naknadno na sljedećem sat poslužiti u više svrha: kao tekst pjesme kojim će učenik otpjevati pjesmu bez gledanja i slušanja videa, kao temelj za usmeno vođenje dijaloga u neformalnom obliku te kao osnova vježbe za pretvaranje teksta iz neformalnog u formalni oblik.

5.3.4 Ploča, pisalo i bilježnica

Za sat japanskog jezika je također vrlo bitno da učionica posjeduje, uz pametnu ploču, i običnu zelenu ili bijelu ploču na kojoj će se pisati. Naime, mnoge su današnje učionice opskrbljene pametnom pločom na kojoj je često teško pisati jer se potezi često gube pa određena slova ne uspijevaju ispasti kako treba. Kod nastave japanskog jezika važno je da nastavnik može osobno pisati na ploči slogovnim pismima *hiraganom* i *katakanom*, a posebno kineskim pismom *kanji*. Kod *kanjija* je bitno da se vide nastavnikovi potezi rukom i da se brojčano označe potezi, a još je važnije da sam učenik u svoju bilježnicu napiše kineski znak *kanji* i da postane vičan u pisanju japanskim slogovnim pismima *hiraganom* i *katakanom*. Stoga za ovu nastavnu jedinicu i nije predviđen dodatni papirnati materijal gdje će učenik pisati ili prepoznavati pismo već će učenik sam u svoju bilježnicu prepisati *kanji* znakove, nacrtati njihovo značenje (sunce, mjesec) bez njihova prevođenja na maternji jezik, kao i prepisati nazive doba dana i pozdrave slogovnim pismom *hiragana*. Trenutak kada će učenik izvježbati pisati novo usvojene riječi je domaća zadaća. Domaća zadaća je također bitan trenutak jer će u njoj učenik razvijati svoju kreativnost kroz izradu stripa *manga*, svojstvenog Japanu (kulturološki element), uz ponavljanje formalnog i neformalnog oblika pozdravljanja u određeno doba dana s *kanjijima* sunca i mjeseca, te time vježbati pisanje pismima *kanji* i *hiragana*.

5.3.5 Digitalni materijali za formativno vrednovanje znanja

Pri kraju sata teži se vrednovanju učenika u formativnu svrhu. U svrhu Vrednovanje za učenje planiran je kratak online kviz o pozdravima na mrežnoj stranici *Live worksheets* (<https://www.liveworksheets.com/ox2210339ig>) pisan *hiraganom*, u kojem učenici trebaju pozdrave spojiti s pet sličica. Ovo je jedini pronađen kviz u kojem se nalaze isključivo pozdravi koji se obrađuju u ovoj nastavnoj jedinici jer ima još pozdrava koji se svakodnevno koriste, a koji bi se učili tek u naknadnoj nastavnoj jedinici. Također, postoje kvizovi u kojima se upravo ovi pozdravi povezuju s njihovim engleskim inačicama. Koji put je u redu zadati i takav zadatak, budući da učenici u hrvatskim školama uče engleski jezik od 1. razreda osnovne škole, međutim bolje je da nastavnik izradi samostalno svoje kvizove i upitnike putem interaktivnih web alata, odnosno platforma za učenje kroz igru kao što su *Kahoot* (<https://kahoot.com/>) i

Wordwall (<https://wordwall.net/>). Dosta je opcija besplatno nakon što se nastavnik registrira, a i škole mogu imati preplatu na njih pa je tada nastavniku omogućeno korištenje svega što ovi alati pružaju. Ovakvim *online* kvizovima i upitnicima koji se rješavaju putem tableta i mobilnih aplikacija, a može i preko računala i pametnih ploča, na način da učitelj s učenicima podijeli *pin* putem kojih ovi mogu ući u aplikaciju, učenici razvijaju i digitalnu kompetenciju.

U svrhu Vrednovanje kao učenje, odnosno Samovrednovanje, preuzet je listić za samovrednovanje s društvene mrežne stranice *Facebook Inovativna nastava* (<https://www.facebook.com/inovativnanastava/photos/pcb.1571364033016892/1571363749683587/?type=3&theater>). Listić naslovljen *Procijeni svoje znanje* ima emotikone (smajlice) koji pokazuju nasmijano, neutralno i tužno lice, a koje prate tekstovi o razumijevanju obrađenog gradiva. U ovom bi slučaju nastavnik sam izradio listić za samovrednovanje na osnovu postojećeg, te isključio sliku tri ruke (šake) s palcem postavljenim gore, vodoravno i dolje zbog razlika u značenju gestova u Hrvatskoj i Japanu,

5.3.6 Udžbenici i besplatni digitalni sadržaji

Ono što je sigurno, a što je prilično otežalo izradu pismene pripreme za ovu nastavnu jedinicu iz Japanskog jezika, je da ne postoje udžbenici na koje bi se moglo povezati za izradu jedne ovakve nastavne jedinice. Ako se pretražuje *web* ili *online* knjižara www.amazon.com onda se mogu pronaći razni slikovni rječnici, vježbenice za djecu za vježbanje pisma *hiragana* i *katakana*, vježbenice za učenje najosnovnijih stotinjak *kanjija*, gramatika japanskog jezika za učenike prvog razreda osnovne škole u Japanu, ali za poučavanje djece ili mladih van Japana izbor je ograničen na par udžbenika koji čak nemaju prateće audio zapise. To su udžbenici: *こどものにほんご 1 Kodomo no Nihongo 1* (3A Corporation, Tokyo, 2008.), cijeli pisan japanskim pismima bez objašnjenja na stranom jeziku, a kojem su pridodani još i vježbenica te didaktičke kartice; *Japanese for young people 1* (Association for Japanese-Language Teaching (AJALT), Tokyo, 2012.), namijenjen višim razredima osnovne škole te srednjoškolcima, pisan japanskim pismima s objašnjenjima i prijevodima na

engleskom jeziku, a kojem su pridodani vježbenica za usvajanje pisma *kana*, odnosno *hiragane* i *katakane*; *おひさま [はじめのいっぽ] First steps Ohisama [Hajimenoippo] First steps* (Kurosio Shuppan, Tokyo, 2018.), namjenjen djeci od 3 godine do drugog razreda osnovne škole, pisan je japanskim pismima, ali postoji i engleska edicija; te *Korak po korak: udžbenik japanskog jezika* (KOKORO, Beograd, 2015.) uz kojeg dolaze još riječnik s objašnjenjima, radna bilježnica te omotnica s četrnaest kartica formata B5 i posterom u boji formata A2. Ovaj udžbenik postoji i u hrvatskoj verziji ali nije još dostupan u slobodnoj prodaji.

Također, ne postoji puno vizualnog, audio i audiovizualnog materijala za japanski jezik na mrežnim stranicama. Osim pjesama, audiovizualni materijali koji postoje na *YouTubeu* su često istovremeno prevedeni i objašnjeni na engleskom jeziku ili nekom drugom jeziku. Audio zapisi, koji se isto mogu naći na *YouTubeu*, su vezani uz određene udžbenike ili knjige za samostalno učenje japanskog jezika i namijenjeni su isključivo odraslim osobama. Vizualni materijali i poneki radni listić također imaju prijevode na druge jezike, pretežito na engleski. I dok trenutno nastavnici stranih jezika kao što su engleski, njemački, francuski i talijanski, u sklopu reforme *Škola za život* na stranicama izdavača udžbenika kojima se služe, imaju na raspolaganju besplatne digitalne sadržaje (kvizovi, pitalice, razni interaktivni zadaci i igre, audio i video zapisi, prijedlozi pismenih nastavnih priprema, i dr.) kao što su IZZI izdavača Profil-Klett (<https://www.profil-klett.hr/izzi>; <https://hr.izzi.digital/#/>) i e-sfera izdavača Školska knjiga (<https://udzbenici.skolskaknjiga.hr/e-sfera-2/>; <https://www.e-sfera.hr/>), toga djelomično ima tek kod tri udžbenika Japanske zaklade (*Japan Foundation*). Ti udžbenici nisu namijenjeni djeci, ali bi se mogli koristiti jer su potpomognuti mrežnim stranicama s audio i video zapisima te dodatnim materijalom (lista vokabulara, slikovni vokabular, objašnjenje gramatike, objašnjenje određenih segmenata japanske kulture, lekcije u obliku *mange*), a mnogi ti udžbenici su i dati besplatno u digitalnom (pdf) obliku. Radi se o udžbenicima *Marugoto Starter (A1) Katsudoo* kojega prati *Marugoto Starter (A1) Rikai* (https://www.marugoto.org/en/download/starter_a/); zatim, *Irodori Starter* (<https://www.irodori.jp/en/starter/pdf.html>); te *Erin's Challenge! I Can Speak Japanese Volume 1* (<https://www.erin.jp/en/>) uz koju postoji i aplikacija za

pametne telefone i tablete *Challenge with Erin – Japanese Language Test*, na engleskom jeziku, a koja bi bila dobra da učenici usavrše kako svoj japanski tako i svoj engleski jezik.

Međutim, svakako bi bolje bilo da su to udžbenici s uputstvima na hrvatskom jeziku kako bi se učenici u potpunosti mogli služiti njima na nastavi i kod kuće. Ako jednog dana bude izrađen predmetni kurikulum za japanski jezik, poželjno bi bilo da se koriste udžbenici i dodatni materijali u kojima su objašnjenja i prijevodi na hrvatskome jeziku. Upravo su na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli Ljiljana Marković, Divna Tričković i Irena Srdanović priredile prvi hrvatski *Udžbenik japanskog jezika Ippo Ippo 日本語いつまいつま* i knjigu *Uvod u pismo kana* s pratećim posterom, dok se *Radna bilježnica* u pdf-u za uvježbavanje pisanja slogovnih pisama *kana*, odnosno *hirigane* i *katakane*, može skinuti s mrežnih stranica Odsjeka azijskih studija (<https://ffpu.unipu.hr/ffpu/azijskistudiji/udžbenik-japanskoga-jezika-ippo-ippo>). S obzirom da postoji diplomski studij Japanologija nastavnički smjer, za vjerovati je da će studenti u sklopu izbornih kolegija i projekata izraditi još dodatne materijale uz udžbenik te da će oni biti prvenstveno digitalni i podignuti na stranice Odsjeka azijskih studija. Za očekivati je stoga da će materijal biti izrađen putem obrazovnih digitalnih alata za interaktivnu nastavu i učenje preko interneta te će time zadovoljiti uvjete kurikularne reforme „Škola za život“.

6. Zaključak

O primjeni pristupa i metoda u poučavanju japanskog jezika zna se vrlo malo. O tome je vrlo malo napisano te se nailazi na poteškoće pri pronalasku literature. Svejedno, iz napisanog je vidljivo da niti Japan niti poučavanje japanskog jezika kako u zemlji tako i inozemstvu nisu zaobišli trendovi u poučavanju stranog jezika koji su u određenim razdobljima bili popularni. Zbog svoje praktičnosti i/ili učinkovitosti skoro svi su se pristupi sa svojim određenim metodama na neki način zadržali do dana današnjeg.

I u Hrvatskoj vlada veliki interes za učenjem japanskog jezika te su tečajevi i sveučilišni studiji prilagodili određene pristupe i metode nastavi, često ih kombinirajući, ne samo u nastavi uživo već i u kombiniranoj (hibridnoj) nastavi te *online* nastavi. Akademske godine 2021./2022. prva generacija studenta diplomskog studija Japanologije na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli završit će svoj studij i to će biti dobar početak za razmišljanje o eventualnoj mogućnosti da japanski jezik postane izvannastavni predmet ili izborni predmet u osnovnoj ili srednjoj školi. I to otvara nova pitanja: Kako i na koji način izraditi kurikulum za Japanski jezik? Da li u kurikulum deklarativno ugraditi razine jezičnih kompetencija iz ZEROJ-a i deskriptore *can-do JF Standarda*? Da li unijeti u kurikulum i razine JLPT ispita? Na ta i neka ostala pitanja trebat će se uskoro odgovoriti.

7. Literatura

Popis literature:

Bagić, Tihana. 2012. *Samostalnost u učenju stranih jezika i Zajednički europski referentni okvir za jezike (ZEROJ)*. Život i škola. 58/27, 222–233.

Balboni, Paolo E.. 1999. *Dizionario di Glottodidattica*. Guerra Edizioni - SOLEIL, Perugia - Welland Ontario.

Balboni, Paolo E.. 2008. *Le sfide di Babele: Insegnare le lingue nelle società complesse*. UTET. Torino.

Bosisio, Cristina. 2005. *Dagli approcci tradizionali al Quadro comune europeo di riferimento: Riflessioni glottodidattiche e applicazioni per l'insegnante di italiano L2*. EDUCatt Università Cattolica.

https://books.google.hr/books?id=xtutBQAAQBAJ&pg=PT163&lpg=PT163&dq=il+metodo+di+Fran%C3%A7ois+Gouin&source=bl&ots=YQnOhsWWvC&sig=ACfU3U1XS_H35babiWdQ1jo6SLyuJNMNfQ&hl=hr&sa=X&ved=2ahUKEwifp4zFmePwAhXyllsKHcjZCTYQ6AEwEXoECA8QAw#v=onepage&q=il%20metodo%20di%20Fran%C3%A7ois%20Gouin&f=false (1.9.2021.)

Brozović, Dalibor; Kovačec, August; Ravlić, Slaven, ur. 2020a. *Japanci*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=28731> (12.9.2020.)

Brozović, Dalibor; Kovačec, August; Ravlić, Slaven, ur. 2020b. *Prozodija*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=50815> (15.9.2020.)

Brozović, Dalibor; Kovačec, August; Ravlić, Slaven, ur. 2020c. *Flektivni jezici*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=19878> (17.9.2020.)

Bugarski, Ranko. ²1984. *Jezik i lingvistika*. Nolit. Beograd.

Bugarski, Ranko. ²2003. *Jezici*. Čigoja štampa - XX vek. Beograd.

Butzkamm, Wolfgang; Caldwell, John A. W.. 2009. *The bilingual reform. A paradigm shift in foreign language teaching*. Narr Verlag. Tübingen.

Cambiaghi, Bona i dr. 2004. *Approcci e metodi glottodidattici*. Università Cattolica del Sacro Cuore. Milano.
https://reteintegrazione.xoom.it/in_rete02/l%20materiali/mod_10_approcci_metodi_glankeottodidattici.pdf (12.9.2021.)

Chakul, Mulat. 2002. *Nihongo kyōjuhō ni tsuite no kenkyū ankēto wo chūshin ni. Keisaishimei nihongo nipponbunka kenshū puroguramu kenshū repōto shū*. Hiroshimadaigaku ryūgakusei sentā. 16, 21-32. <https://ir.lib.hiroshima-u.ac.jp/ja/00038886> (12.9.2021.)

Čeliković, Vlasta, ur. 2005. *Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*. Školska knjiga. Zagreb.

Ezoe, Takahide. 2021. *Principal's words*. Shinjuku Japanese Language Institute. Tokyo. <https://www.sng.ac.jp/jp/about/principal-s-words.html> (23.9.2021.)

Favaro, Graziella. 2004. *Insegnare l'italiano agli alunni stranieri*. RCS Libri. Milano.

Griffiths, Carol; Parr, Judy M.. 2001. *Language-learning strategies: theory and perception*. *ELT Journal*. 55/3, 247-254.

Guberina, Petar. 1967. *Metodologija verbotonalnog sistema*. *Govor: časopis. Odjel za fonetiku Hrvatskoga filološkoga društva*. Zagreb. 1/1, 5-19.

Henshall, Kenneth; Kawai, Junji. 2004. *Welcome to Japanese: A Beginner's Survey of the Language*. Tuttle Publishing. Boston - Rutland, Vermont – Tokyo.

Heršak Eva; Heršak Andrea. 2015. *Veliko priznanje profesoricama Omura i Kusumoto*. *Glas narodne diplomacije*. 19/4, 38.

Ivić, Milka. 1970. *Pravci u lingvistici*. Državna založba Slovenije. Ljubljana.

Jerbić-Zorc, Gorjana i dr. 2018. *Priručnik za primjenu i izradu e-škole scenarija poučavanja*. Carnet. <https://pilot.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/04/Prirucnik-za-primjenu-i-izradu-e-Skole-scenarija-poucavanja.pdf> (16.9.2021.)

Knežević, Čedomir. 2015. *Razvoj teorija i metoda učenja stranog jezika*. *Svarog*. 6/10, 426-436.

Krajtner, Marija. 2010. *Natjecanje iz japanskog govorništv*. Osnovnaškola Stjepana Radića Čaglin. Čaglin.

http://www.os-sradica-lin.skole.hr/nastava/natjecanja?news_id=37#mod_news
(17.6.2021.)

Ladan, Tomislav i dr., priredili. 2005. *Japanski jezik*. Priredio Ladan, Tomislav i dr. Hrvatski obiteljski leksikon: Glu-Ječ. Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Jutarnji list. Zagreb.

Lončarević, Mira; Subotić, Ljilja. 2010. *Uloga gramatike u nastavi stranog jezika*. Norma, 15/1. 61-78. Univerzitet u Novom Sadu. Pedagoški fakultet u Somboru. Sombor. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0353-7129/2010/0353-71291001061L.pdf> (28.8.2020.)

Luise, Maria Cecilia. 2021. *Approcci e metodi della glottodidattica: Saggio*. Università Ca' Foscari di Venezia - Laboratorio Itals. Venecija. <https://www.itals.it/alias/approcci-e-metodi-della-glottodidattica> (17.7.2021.)

Marino, Susanna. 2008. *Grammatica pratica di giapponese: Con esercizi di autoverifica*. Zanichelli. Bologna.

Marino, Susanna; Enomoto, Yuko. 2011. *Il dizionario giapponese: Dizionario giapponese italiano italiano giapponese*. Zanichelli. Bologna.

Masciantonio, Rudolph. 2021. *Stephen Krashen i ključni jezici*. Methodus natura. <https://sites.google.com/site/methodusnatura/angela-crnobrnja---curriculum-vitae>
(3.9.2021.)

Mastrangelo, Matilde; Ozawa, Naoko; Saito, Mariko. 2010. *Grammatica giapponese*. Editore Ulrico Hoepli. Milano.

Mihaljević Djigunović, Jelena. 2002. *Strah od stranog jezika: Kako nastaje, kako se očituje i kako ga se osloboditi*. Naklada Ljevak. Zagreb.

Murai, Makiko; Pinnau-Sato, Heike; Sato, Kazuhiro. 1994. *Shin kyōju-hō to nihongo kyōiku. Sekai no nihongo kyōiku.* 4. 15-30.
https://jpf.repo.nii.ac.jp/?action=pages_view_main&active_action=repository_view_main_item_detail&item_id=203&item_no=1&page_id=13&block_id=21 (14.9.2021.)

Pasarić, Božidar. 2010. *Kratka povijest Japana.* Naklada Jesenski i Turk. Zagreb.

Palmer, Harold E. ²1922. *The Oral Method of Teaching Languages.* London Agents – Simpkin, Marshall, Hamilton, Kent & Co., Ltd. London.
<https://archive.org/details/oralmethodofteac00palmuoft> (15.9.2021.)

Patel, M.F.; Jain, Praveen M.. 2008. *English language teaching: Methods, tools & techniques.* Sunrise Publishers and Distributors. Jaipur.

Pavlin, Antun. 2006. *Odrasli učenici hrvatskoga jezika i komunikacijski pristup.* Lahor, 1/1, 90-97.

Quinn, Ruth. 2013. *Japanese Language School Opened at Presidio of San Francisco.* 1 November 1941. U.S. Army.
https://www.army.mil/article/113900/japanese_language_school_opened_at_presidio_of_san_francisco_1_november_1941 (16.9.2021.)

Richards, Jack C.; Rodgers, Theodore S.. ³2014. *Approaches and Methods in Language Teaching.* Cambridge University Press. Cambridge.

Sapanjoš, Tamara. 2010. *Japanimation.* UniBook.com. Puurs.

Sklijarov, Miho. 1993. *Teorija i praksa u nastavi stranih jezika.* Školske novine. Zagreb.

Smith, Richard. 1999. *The Writings of Harold E. Palmer: An Overview.* Hon-no-Tomosha Publishers. Tokyo.
<http://homepages.warwick.ac.uk/~elsdr/WritingsofH.E.Palmer.pdf> (15.9.2021.)

Smith, Richard. 2013. *Harold E. Palmer, IRLT and 'Historical sense' in ELT*. IRLT Journal. 12, 1-5.

https://warwick.ac.uk/fac/soc/al/people/smith/smith_r/harold_e_palmer_irlt_and_historical_sense_in_elt.pdf (15.9.2021)

Tickoo, M. L.. 2014. *Harold Palmer. Language and Language Teaching*. 3/1, 55-59.

<http://publications.azimpremijfoundation.org/564/1/Harold%20Palmer.pdf> (15.9.2021.)

Truck-Biljan, Ninočka. 2013/2014. *Mali rječnik i pojmovnik iz područja ovladavanja inim jezikom: Engleski – hrvatski – njemački*. Filozofski fakultet Osijek. Osijek.

Vrhovac, Yvonne i dr. 1999. *Strani jezik u osnovnoj školi*. Naprijed. Zagreb.

Vrhovac, Yvonne i dr. 2019. *Izazovi učenja stranog jezika u osnovnoj školi*. Ljevak. Zagreb.

Vuka, Petra. 2019. *Sve što trebate znati o 'Školi za život'; koga sve obuhvaća i koje su glavne promjene za učenike i učitelje?* Direkt. Zagreb.

<https://direktno.hr/razvoj/sve-sto-trebate-znati-o-skoli-zivot-koga-sve-obuhvaca-i-koje-su-glavne-promjene-ucenike-i-uciteljeg-166494/> (16.9.2021.)

Zwartjes, Otto. 2011. *Portuguese Missionary Grammars in Asia, Africa and Brazil, 1550-1800*. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam – Philadelphia.

https://books.google.hr/books?id=2INOV5txvD4C&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (8.9.2020.)

Yamasaki-Vukelić, Hiroshi. 2006. *Japansko-hrvatski hrvatsko-japanski rječnik*. Naklada Nediljko Dominović. Zagreb.

Yasuo, Ouchi. 2019. *Nihongo kyōiku de no kyōju-hō ni tsuite*. Glocal Tenri. Tenrikyō-go Gakuin. Nara. 20/11. 3. <https://www.tenri-u.ac.jp/topics/oyaken/q3tncs00001sdaiv-att/GT239-PDF-page3.pdf> (3.9.2020.)

Wang, Chiuyang. 2011. *Nihon tōchi jidai no Taiwan ni okeru nihongo kyōiku - Guan-shi gengo kyōju-hō ni kanren shite*. Journal of East Asian studies. 9/3, 41-54.

Internetske stranice:

About JF Standard. 2018. JF Standard for Japanese-Language Education. The Japan Foundation Japanese-Language Institute, Urawa:

<https://jfstandard.jp/summaryen/ja/render.do> (16.9.2021.)

Berlitz. 2021. *Berlitz*. <https://www.berlitz.com/ja-jp/why-berlitz> (11.9.2021.)

Dairekuto mesoddo to kanren suru kyōjuhō. 2021. Nihongo kyoiku shiken.

<https://nihongokyoiku-shiken.com/direct-method/> (11.9.2021.)

Gakushūsha chūshin no kyōjuhō - komyunikatibu apurōchi, tasuku chūshin no kyōjuhō, nachuraru apurōchi matome. 2021. Nihongo kyoiku shiken.

<https://nihongokyoiku-shiken.com/learner-oriented-teaching-method-communicative-approach-task-centered-teaching-method-summary/> (23.6.2021.)

Genchō chōkakuron to wa. 2021. Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET.

https://javet.amebaownd.com/pages/2102328/page_201807181907 (28.8.2021.)

ICTedu Modul 6: Obrnuta učionica i Google disk. 2019. Carnet.

https://www.carnet.hr/wp-content/uploads/2019/09/Google_disk ICT-Edu.pdf

(16.9.2021.)

Interes za japanski jezik raste iz godine u godinu. 2008. Intervju s Reiko Omura-Elezović. 24sata. Ponedjeljak, 4.2.2008.

<https://www.24sata.hr/pametnakunaa/interes-za-japanski-jezik-raste-iz-godine-u-godinu-48107> (17.6.2021.)

Interes za japanski jezik raste iz godine u godinu. 2013. Eho u nama i oko nas, portal za kulturu informacija i komunikacija. Udruga Collegium Hergešić. Zagreb. 3.8.2013.

<http://www.eho.com.hr/news/interes-za-japanski-jezik-raste-iz-godine-u-godinu/7543.aspx> (17.6.2021.)

Japan Foundation. 2021. *About us.* The Japan Foundation. Tokyo.

<https://www.jpff.go.jp/e/about/index.html> (28.7.2021.)

Japanologija. 2018. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagreb. Zagreb.

<https://japanologijaffzg.wixsite.com/home/slobodnji-studij> (17.6.2021.)

Kerameikon - Suvremena japanska keramika. 2021. Gradski Muzej Varaždin. Varaždin.

<http://www.gmv.hr/hr/dogadjanja/kerameikon---suvremena-japanska-keramika,11162.html?t=i> (28.7.2021.)

Kvaliteta. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin.

<https://www.skola-simunic.hr/kvaliteta/> (17.6.2021.)

Kurikulum nastavnog predmeta Talijanski jezik za osnovne škole i gimnazije. 2019.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. https://skolazazivot.hr/wp-content/uploads/2020/06/TJ_kurikulum.pdf (16.9.2021.)

Latina. 2021. Latina škola stranih jezika. Zagreb. <https://www.latina.hr/> (17.6.2021.)

Makoto. 2021. Hrvatsko japansko društvo Makoto. Zagreb.

<https://makoto.hr/aktivnosti/radionice-japanskog-jezika/> (17.6.2021.)

Metodološki priručnik za izradu prijedloga predmetnih kurikuluma. 2016. Cjelovita kurikularna reforma. Zagreb.

<http://www.kurikulum.hr/wp-content/uploads/2016/03/METODOLOS%CC%8CKI-PRIRUC%CC%8CNIK-Predmetni-kurikulum-inac%CC%8Cica-1.2..pdf> (16.9.2021.)

Nachuraru apurōchi to wa? Meritto to demeritto. 2020. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-the-natural-approach/> (11.9.2020.)

Naganuma mesoddo. 2014. The Naganuma School. Tokyo. https://www.naganuma-school.ac.jp/jp/japanese_teachers/method.html (18.9.2020.)

Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET. 2021. Nihon genchō chōkakuron gakkai: JAVET.Tokyo. https://javet.amebaownd.com/pages/2102328/page_201807181907 (28.8.2021.)

Nihongo kyōiku nōryoku kentei shiken ni mo deru [bunpō yakudokuhō] to wa?. 2020/05. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-grammar-translation-method/> (18.9.2020.)

Nihongo kyōiku nōryoku kentei shiken ni yoku deru [nihonjin no kokugo gakusha, gengo gakusha, nihongo kyōikusha] matome. 2019. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/japanese-scholars-etc-that-frequently-appear-in-the-japanese-language-education-capability-examination-summary/> (18.9.2020.)

Noboru Inamoto Biography. 2021. University of Southern California Emeriti Center. Los Angeles. <https://emeriti.usc.edu/emeriti-college/usc-noboru-inamoto-lectureship/noboru-inamoto-biography/> (16.9.2021.)

O školi ENBE. 2021. Škola stranih jezika ENBE. Zagreb. <https://www.en-be.net/skola/o-skoli> (17.6.2021.)

O nama. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. https://www.skola-simunic.hr/o_nama/ (17.6.2021.)

Ōdioringarū mesoddo to wa? 2020. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/what-is-an-audio-lingual-method-army-method-how-do-you-teach/> (14.9.2021.)

Održano 14. natjecanje u govorništvu na japanskom jeziku. 2015. Veleposlanstvo Japana u Republici Hrvatskoj. Zagreb. <https://www.hr.emb-japan.go.jp/hr/2015/kultura-2015-05-natjecanje-u-govornistvu.html> (13.9.2021.)

Onsei kyōsei ni yūkōna /VT-hō (vuerubo tonaruhō) /to wa? 2020. Nihongo kyoiku shiken. <https://nihongokyoiku-shiken.com/verbo-tonal-system/> (15.9.2021.)

OŠ Stjepana Radića Čaglin. 2018. *Čaglinški učenici osvojili prvo mjesto na natjecanju u govorništvu na japanskom.* Portal slavonski.hr. <https://slavonski.hr/os-stjepana-radica-caglin-caglinški-ucenici-osvojili-prvo-mjesto-na-natjecanju-u-govornistvu-na-japanskom/> (17.6.2021.)

Petar Guberina i verbotonalna metoda. 2021. Poliklinika SUVAG. Zagreb. <http://www.suvag.hr/guberina/3/#AVGS> (17.6.2021.)

Posjet veleposlanika Japana. 2016. SUVAG. Zagreb. <http://www.suvag.hr/english-posjet-veleposlanika-japana/> (17.6.2021.)

Povijest Odsjeka za azijske studije. 2021. Filozofski fakultet Sveučilišta Juraj Dobrile u Puli. https://ffpu.unipu.hr/ffpu/azijskistudiji/povijest_odsjeka (17.6.2021.)

Povijest škole stranih jezika Latina. 2021. Latina škola stranih jezika. Zagreb. <https://www.latina.hr/povijest-skole> (17.6.2021.)

Rano učenje. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. <https://www.skola-simunic.hr/ranoucenje/> (17.6.2021.)

Sajesutopedia: shinrimen o jūshi shita kyōjuhō 3. 2021. Eigo no gakushūhō otona ni natte kara wa? <http://akapy2772.seesaa.net/article/418653374.html> (11.9.2021.)

Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9353> (26.7.2021.)

Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Njemački jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9349> (26.7.2021.)

Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Talijanski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Izvješće o provedenom savjetovanju. 2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=9403> (26.7.2021.)

Što je Zajednički europski referentni okvir za jezike?. 2016. OMNIA Centar za strane jezike. Rijeka: <https://omnia-jezici.com/2016/02/05/sto-je-europski-referentni-okvir-za-jezike/> (16.9.2021.)

Što uključuje kurikularna reforma. 2021. Cjelovita kurikularna reforma. Zagreb. http://www.kurikulum.hr/sto_ukljucuje_kur_reforma/ (16.9.2021.)

Tečajevi japanskog jezika. 2021. Latina škola stranih jezika. Zagreb. <https://www.latina.hr/tecajevi-japanskog-jezika/> (17.6.2021.)

Test znanja japanskog jezika – JLPT za DECEMBAR 2020. 2014. Ambasada Japana u Bosni i Hercegovini. Sarajevo: https://www.bosnia.emb-japan.go.jp/itpr_bs/00_001186.html (16.9.2021.)

Učite japanski. 2010. Škola stranih jezika Šimunić. Varaždin. <https://www.skola-simunic.hr/article/ucite-japanski/92/> (17.6.2021.)

Yamasaki-Vukelić, Hiroshi. 2006. *Japansko-hrvatski hrvatsko-japanski rječnik*. Naklada Nediljko Dominović. Zagreb.

What is the Japan Foundation? 2016. Japan Foundation. Tokyo.

https://www.jpf.go.jp/e/about/result/ar/2016/01_02.html (28.7.2021.)

Sažetak

Tema ovog rada su pristupi poučavanju japanskog jezika. Kroz rad je na početku dan pregled bitnih karakteristika japanskog jezika, a zatim je proučavano u razdoblju od 16. stoljeća do danas nekoliko pristupa poučavanja zajedno s njihovim metodama: Formalistički pristup, pristup Direktna metoda, Strukturalni pristup, Komunikacijski pristup, Humanističko-afektivni pristup te pristup Obrnuta učionica (Flipped classroom). Također, dan je povijesni pregled poučavanja japanskog jezika u Hrvatskoj te smjernice ZEROJ-a i *JF Standarda* kao i specifičnosti predmetnog kurikulumu za strane jezike. Uz to su dani primjeri radionice japanskog jezika za

roditelje, pismene pripreme jedne nastavne jedinice japanskog jezika te materijali koji su poslužili za pripremu istih. Dolazimo do spoznaje da je japanski jezik specifičan za pučavanje te se u zaključku pitamo hoće li smjernice ZEROJ-a i *JF Standarda* utjecati na budući predmetni kurikulum Japanskog jezika.

Ključne riječi: japanski jezik, pristupi i metode poučavanja, ZEROJ, *JF Standard*, Hrvatska kurikularna reforma

Summary

This paper tackles approaches to teaching Japanese as a foreign language. The work starts with an overview of the essential characteristics of the Japanese language and continues with research on several teaching approaches and their methods from the 16th century to the present day , as follows: Formalistic approach, Direct method approach, Structural approach, Communicative approach, Affective Humanistic Approach and Flipped classroom approach. A historical overview of teaching Japanese in Croatia is also outlined and the *Common European Framework of Reference for Languages* (CEFRL) and the *JF Standard* guidelines as well as the

Croatian curriculum for foreign languages. In addition, there is an example of Japanese language workshop for parents, written preparation of a Japanese lesson as well as samples of didactic materials. The result of the research concludes that the Japanese language is specific in its teaching approaches. As yet there is no definitive answer as to how the CEFRL and *JF Standard* guidelines will affect the future inclusion of the Japanese language as a primary or secondary school curriculum subject.

Keywords: Japanese language, approaches and teaching methods, CEFRL, JF Standard, Croatian curricular reform